

1 Примерак

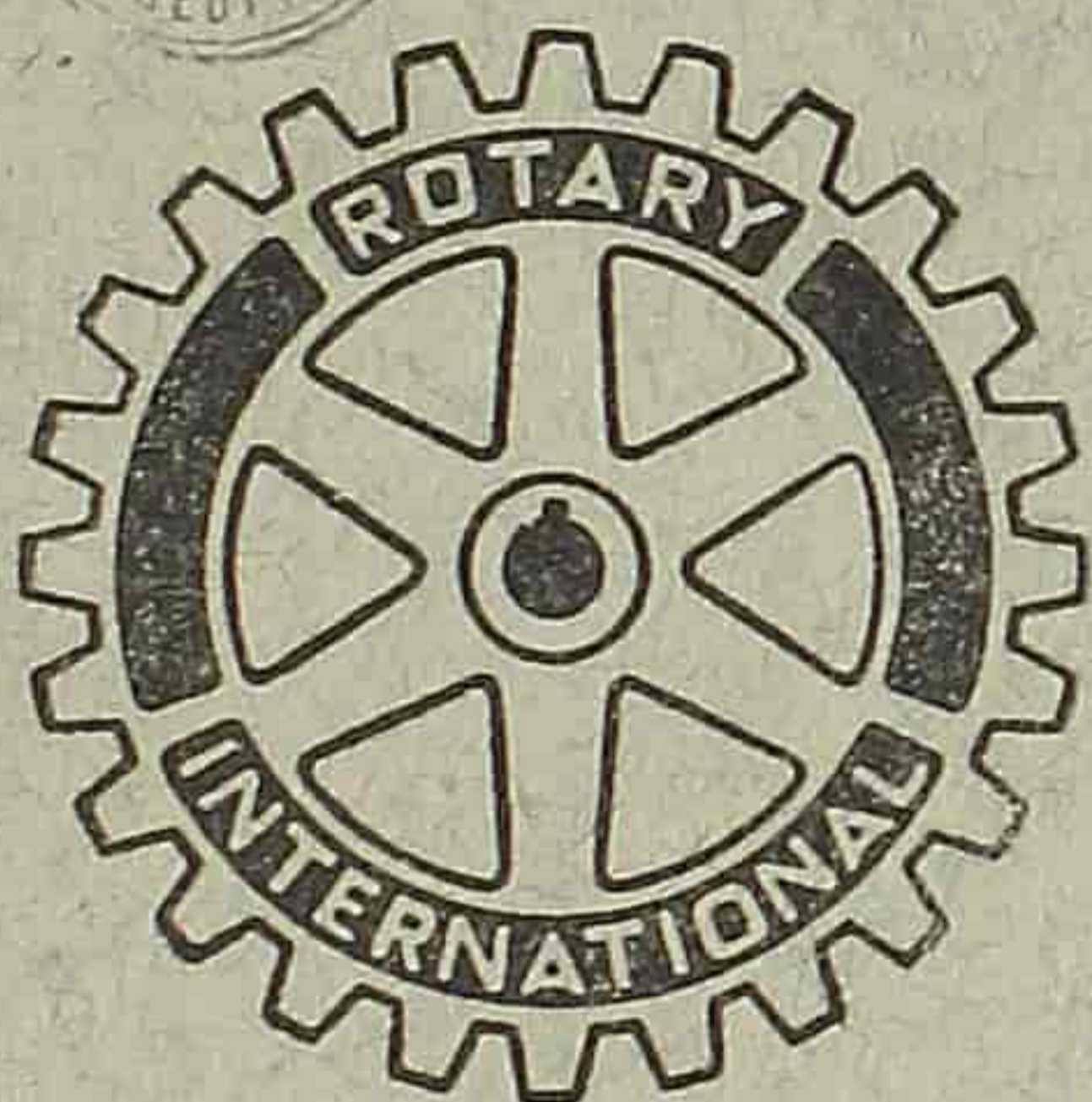
ПРИМЕРАК

256/5

JUGOSLOVENSKI ROTAR

2
1934

С А Д Р Ж А Ј / C O N T E N T S

VII писмо гувернера 77 дистрикта — VII Monthly Letter of the Governor of 77th Distrikt. *Dr Milan Stojadinović* / Kriza pomorstva — Shipping crisis *Dr Viktor Ružić, M. M. Sokolović, Dr Dionizije Jakovčić* / Šta je Rotary International? — What is Rotary International? Историја Ротарства у Југославији (VI. Оснивање Ротари-клуба у Суботици) — History of Rotary Movement in Jugoslavia (VI. Foundation of Rotary Club Subotica / Veštačka kiša — Artificial rain. *Ing. Jovan Rogulić.* / Живот Ротари клубова у Југославији — Life of Rotary Clubs in Jugoslavia.

J A N U A R 1 9 3 4 B E O G R A D

HOTEL SRPSKI KRALJ BEOGRAD

Rotary Headquarters

●
Glavni stan beograd-
skog Rotary kluba

Пре сваког путовања
железницом,
бродом
или
авионом

посетите

ПУТНИК-А

добићете бесплатно:
Савете,
Информације,
Брошуре,
све возне карте
уз оригиналне цене

Билетарница Београд:
Теразије број 10
Телеф. 23-620 и 23-164

KONCERN KRUPP A. G.

ESSEN • MAGDEBURG • KIEL • RHEINHAUSEN

Sve vrste **čelika**, do najfinijeg i najtvrdjeg,
nehrdjajući, Widia. **Čvoždje** svih profila; ši-
ne, konstrukcije, mostovi, hale, dizalice itd.
Lokomotive, teretni automobili, bageri, kom-
presori, dizelmotori, **kompletni fabrični**
uredjaji za: sve rude, cement, ulje, gumu,
linoleum, livaonice, valjaonice, rafinerije,
kemičke fabrike. **Brodogradilište**

GENERALNO ZASTUPSTVO: **HARAZIM LUJO**
BEOGRAD ● KRALJA MILANA 6 ● TELEFONI: 23-1-15, 21-4-18

МВ 250/11

JUGOSLOVENSKI

ЧЛАСОПИСИ
I ПРИМЕРАК
ROTAR

IZLAZI SVAKOG 15-OG U MESECU

GOD. II / 15 | 1934 / BROJ 1
Cena 60 din. god., 5 din. broj

UREDNIK: Dr. MILAN STOJADINović
GUVERNER 77. DISTRIKTA / KARA-
DJORDJEVA ULICA № 10/I BEOGRAD

СЕДМО ПИСМО ГУВЕРНЕРА 77 ДИСТРИКТА ПРЕТСЕДНИЦИМА И ТАЈНИЦИМА Р. К.

Београд, 10 јануара 1934

Драга браћо ротари,

1.) Година 1933 названа је од неких годинаом катастрофа. И ако је овај израз у великој мери претеран. ипак 1933 година свакако не оставља за собом пријатне успомене. Кризе свих врста и свих праваца: економске, финансијске, политичке преплетале су се, сүстизале и претизале. Као таман и мучан сан стоји сада иза нас 1933. Нека би дао Бог да 1934 буде боља! Са том жељом ја најтоплије поздрављам сву драгү браћү ротаре 77 дистрикта Ротарске Интернационале.

2.) За сáм развој ротарске идеје у нашој земљи година 1933 — насупрот њеним другим непријатностима — остаће од великог значаја. Можда баш због тих многоструких криза, људи су и осећали потребу приближења и удруживања, исто тако као што је и сáм наш покрет — по речима претседника Дона Нелсона — постао из осећања извесне усамљености оних који живе у једном великом граду, из потребе, да једни помогну другима. По правилу, нашег ближњег се увек сећамо онда — кад нам је он потребан, када смо ми у невољи. Но било из овог или оног разлога — у 1933 укупни број чланова ротари клубова стално се увећавао. У почетку 1933 било је у Југославији 381 ротара, на крају 1933 било их је 411. Број клубова у току 1933 попео се од 14 на 15.

3.) Нова 1934 година бележи у томе погледу одмах, још у своме почетку, један корак унапред. Ротари Клуб Дубровник, који је основан 2 децембра 1933, примљен је за члана Р. И. на дан 6 јануара, под бр. 3638. Од тога дана овај клуб није више »клуб у оснивању«,

већ прави, пуноважни члан велике ротарске заједнице. Овим поводом упућујем у име целог дистрикта честитања и најлепше жеље за нашег најмлађег брата. То је шеснаести Ротари Клуб у нашој земљи.

4.) Веома ми је пријатно што ћемо на пољу екстензије моћи ускоро да забележимо још два нова успеха: седамнаести Ротари клуб у Југославији — у Земуну и осамнаести у Бањој Луци. За 27 јануар одређен је инаугурациони састанак у Земуну, а за 28 јануар у подне заказан је инаугурациони састанак Ротари клуба Бања Лука. Мој специјални престаивник, који ће присуствовати званичној седници у Бањој Луци биће паст-говернор Едо Марковић. Добро би било, да ротари из суседних клубова, у колико им је могуће, дођу на обе састанке и тиме покажу својој новој браћи, већ на њиховом првом кораку, да су постали чланови једне велике организације. У колико пак удаљенији клубови не би могли послати своје изасланике, нема сумње да неће пропустити ову прилику, а да не упуте своје топле братске честитке новим клубовима.

5.) Почетак ове године бележи, најзад, још један успех нашег рада. То је први југословенски ротарски Алманах, који је са много труда и воље уредио и припремио брат Томљеновић, секретар Р. К. Загреб. Овај Алманах врло је лепо израђен, укусно повезан и нема сумње да ће га сваки ротар одмах набавити. Он ће нас достојно претставити и пред целокупним ротарским светом у иностранству. И по њему ће ротари из других земаља моћи да виде: како здраву и солидну организацију претставља Ротарство у Југославији.

6.) Молим председнике и секретаре, да чим добију овај Алманах, одмах упореде листе свога клуба са листама других клубова. На први поглед видеће извесне грешке и недостатке на својим листама: било у означењу класификација, било у начину превода, било у томе што уопште немају написану класификацију на енглеском језику или, обрнуто, на нашем језику. Код неких својих чланова приметите да су изгубили раније дате класификације. Све то треба одмах довести у ред, сходно нашим ротарским статутима. Тако ће Алманах и у томе погледу врло корисно послужити.

7.) На крају скрећем пажњу председницима и секретарима, да спреме — према стању од 1 јануара — своје полугодишње извештаје о броју клубских чланова и да пошаљу одговарајуће износе за »пер-капита-такс« и претплату за »The Rotarian« у Чикаго — све на за то одређеним формуларима, од којих једну копију треба послати и мени.

Са срдчним ротарским поздравом,

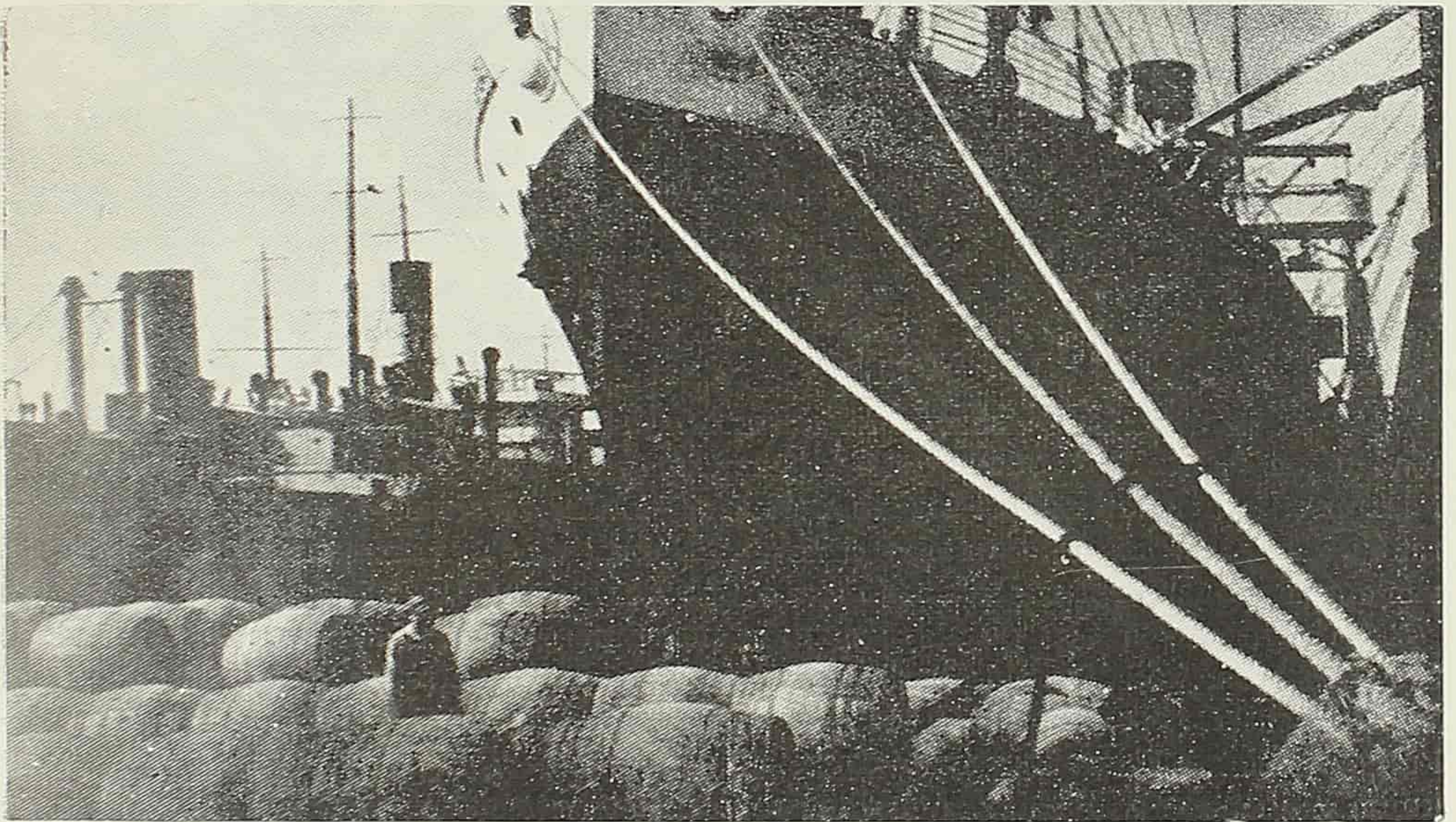
Др. Милан Стојадиновић
губернер 77 дистрикта Р. И.

K R I Z A P O M O R S T V A

Mercantile Marine is now surviving a grave crisis throughout the world. Yugoslavia is not only a continental country but also a maritime one, owing to the fact that its Adriatic coast is about 700 kilometres long. For this reason Yugoslavia is also interested in the problems of sea navigation. There are now four Rotary Clubs on the Yugoslav Adriatic coast: Sušak, Šibenik, Split and Dubrovnik. In the following articles Rotarians from these Clubs expose their views on the shipping crisis in general and the Yugoslav shipping crisis in particular.

Rotar Dr Viktor Ružić izlaže u svome napisu današnje stanje svetskog pomorstva. On veli da brodarstvo danas proživljava ne krizu, već tragediju „jer izraz kriza ne označuje dovoljno teškoće, u kojima pomorstvo danas živi, ne označuje još dovoljno one crne dane, koje ono imade da iščekiva“.

Pomorstvo je prastaro. Ono je nastalo iz potrebe izmjene dobara. U počecima njegovim vlasnik broda je podjedno i trgovac, koji vozi svoju robu na prodaju, tek mnogo kasnije iznajmljuje se brod, a poslednja faza njegovog razvitka su brodovi

*„Preko 20% svetske brodske tonaže stoji vezano po lukama“ — veli rotar Dr Ružić.
„Over 20 per cent of the world's shipping tonnage is laid up“ — says Rotarian Dr Ružić.*

što plove po utvrdjenom voznom redu, — *linije*, što ispredaju danas čitav svijet. U to zadnju fazu moglo je stupiti pomorstvo tek u doba parnog stroja. Bez linija ne da se zamisliti danas svjetska trgovina; one omogućuju trgovcu da šalje i manje količine robe na sve strane svijeta; trgovac znade kada će krcati robu, kada će roba stići u određeno mjesto, on ne treba da uzimlje sam ili u društvu drugih trgovaca čitav brod u najam ili da čeka slučaj kad će da se namjeri na brod za luku koju on treba, da mu ponese, u koliko imade slučajnog prostora, robu. Brodarske linije stvorile su veliku internacionalnu trgovinu, one su izvor bogatstva pomorskih naroda, prem pored njih zauzimlje još odlično mjesto i *slobodna plovidba*, koja će postojati dok se izmjenjuje glomazna roba. Početkom prošlog vijeka započinje snažan razvitak pomorstva i da-

nas vidimo pomorstvo u svojoj grandioznosti svojoj, u nikad vidjenom blještavilu okeanskih divova; no ta svjetlost ima i mračnih strana, ta blještavost nosi u sebi klice teške bolesti pomorstva, kojoj se kraja ne zna. Evo nešto o razvitku pomorstva:

God. 1815 putuje Prinz Wied zu Neuwied u Braziliju i ističe, kako se vozio na velikom brodu od 320 tona, put je trajao punih 36 dana, a danas okeanski gorostasi od 50.000 tona prevaljuju put iz Evrope u Sjevernu Ameriku za 3 $\frac{1}{2}$ dana.

U početku prošlog vijeka bili su najveći brodovi od 300—400 bruto reg. tona, a razvitak obzirom na veličinu i brzinu brodova od četrdesetih godina je bio ovaj:

god.	brutto reg. tona	dužina	širina	najveća brzina
1848	1.400	70	11	9.2
1873	4.400	119	13.7	13.—
1881	4.900	140	13.7	15.—
1891	7.000	155	16.6	17.2
1898	10.700	165	18.6	18.—
1903	17.000	195	21.—	18.—
1912	33.000	200	26.8	26.—
1932	50.000	268	31.—	27.—

Ukupna tonaža pak razvijala se u ovom vijeku ovako:

(Svjetska tonaža parobroda i motornih ladja iznad 100 reg. tona u milijunima tona):

God. 1901	tona 23.3	god. 1924	tona 61.5
„ 1910	„ 37.3	„ 1926	„ 62.6
„ 1914	„ 45.4	„ 1928	„ 65.1
„ 1920	„ 53.9	„ 1930	„ 68.—
„ 1922	„ 61.3	„ 1932	„ 68.4

Dakle od 1901 do danas svjetska tonaža je tri puta veća, kod čega treba imati u vidu, da je brzina brodova u to vrijeme znatno porasla, da su naprave za krcanje i iskrcivanje u lukama i brodovima usavršene, i time se skratilo potrebno vrijeme za rad u lukama, tako da se može mirne duše kazati da povećana mogućnost iskrcivanja tonaže nadomeštava u razdoblju od god. 1914 do danas jedan porast od 150%.

Uporedimo li ove gornje brojke: u početku prošlog vijeka su najveći brodovi 300—400 tona, koji plovo sa brzinom ovisnom o jakoći vjetra, sa današnjim gdje putuju okeanski gorostasi od 50.000 tona sa 29 milja na sat i gdje raskoš i sjaj daje kraljevski komfor putniku, malo drugačiji nego „udobni i veliki brod od 320 tona” kojim putuje Prinz Wied u Ameriku; usporedimo li nadalje onih 23.3 milijuna tona svjetske tonaže iz god. 1901 sa onima 68.5 milijuna iz 1932 — vidimo svu grandioznost tog razvitka pomorstva. Stati ćemo upravo bez daha u čudjenju — a ako onda pogledamo život, koji se razvija u svijetu, autarkiju kontinenata, zemalja, opadanje emigracije, ekonomsku krizu i t. d. naslutiti ćemo tragediju, koju brodarstvo danas proživljava, kažem tragediju, jer izraz kriza ne označuje dovoljno teškoće u kojima pomorstvo danas živi, ne označuje još dovoljno one crne dane, koje ono imade da iščekiva.

Pomorstvo je nastalo iz potrebe izmjene dobara — gdje su ta dobra što se izmjenjuju? Preko okeanskih divova nastali su razvitkom emigracije, njihov luksuz uvjetovan je putovanjem američkih magnata — gdje su danas ti magnati? Emigracija iz naša svega 8% od one prije rata i ne može ju nikada nadomjestiti turizam, koji se tek poslije rata jače počeo razvijati.

Konferenca u Ottawi pokazala je, da su se kroz ratno vrijeme engleski dominioni posve emancipirali od Britanije; oni ne šalju više svoje sirovine ovamo, da se

vrate u domovinu kao gotov fabrikat, one imaju svoje tvornice; Kanada, Australija i t. d. žive svojim životom. Nema više te bujne izmjene dobara, ne treba po tome ni toliko tonaže.

Posljedica sve te hiperprodukcije tonaže, koja postaje, što se brojčanosti tiče, puki anahronizam jeste, da je naval (podvozna tarifa) spao na 79% od onog prije rata, prem su režijski troškovi znatno veći, da leži preko 20% svjetske tonaže vezane po lukama, a ono od brodova što plove, tako je malo iskorišćeno, da bi po mnenju Medjunarodne trgovačke komore bilo dovoljno nešto više od 20 miliona tona, da osigura cjelokupan transport robe, dakle po mnenju Komore jedna trećina današnje tonaže!

Ono mnenje Komore možda je suviše pesimistično, no mnenja smo, da stoji svakako činjenica, da razvitak privrednih odnosa i čitava struktura medjunarodne trgovine nije takva, da bi se moglo kazati, da je to prekarno stanje pomorstva ovisno samo o svjetskoj krizi, ono nije dakle samo prolazno, ono je stacionirano.

Kakav izlaz?

Izvjesne pomorske države kušaju ga naći u demoliranju stare i nepotrebne tonaže, u obustavi gradnje brodova i čini se, da će i biti jedini izlaz čekati, da izvjestan, ne maleni, i nepotrebni broj brodova — nestane sa svijeta.

Gornji prikaz neprilika pomorstva vrijedi u glavnom za pomorstvo, što služi svjetskoj trgovini, dok je *domaća obalna plovidba*, kao i ona Sredozemnog mora i morskih basena sa njim u vezi, ovisna o specifičkim prilikama zemalja na tim morima i njihove trgovine. U tom dijelu pomorstva odrazuje se u glavnom samo današnja opća privredna kriza, kao i posljedice snažne utakmice brodarstva raznih susjednih zemalja. Osebito ovo potonje čuti naše pomorstvo. U kojoj se nejednakoj borbi ono nalazi prema Italiji vidimo, ako usporedimo državnu pomoć što ju prima talijansko brodarstvo i naše. Talijansko prima oko 1.500.000.000.— dinara godišnje izravne pomoći, a kod nas je u budžetu predviđeno nekih 60.000.000.— dinara, dakle samo 4% od one talijanske i to većinom kao naplata za usluge, što ih čine pojedina društva državnoj upravi (prevoz pošte, vojske itd.).

Sušak.

Dr. Viktor Ružić,
Predsjednik R. C. Sušak.

Kao specijalne uzroke za krizu u pomorskom brodarstvu kod nas, pored opšte krize brodarstva, rotar Sokolović ističe u glavnom tri: 1) nedostatak jedne opšte smišljene pomorske politike; 2) nedostatak organizacije i 3) nedostatak kapitala.

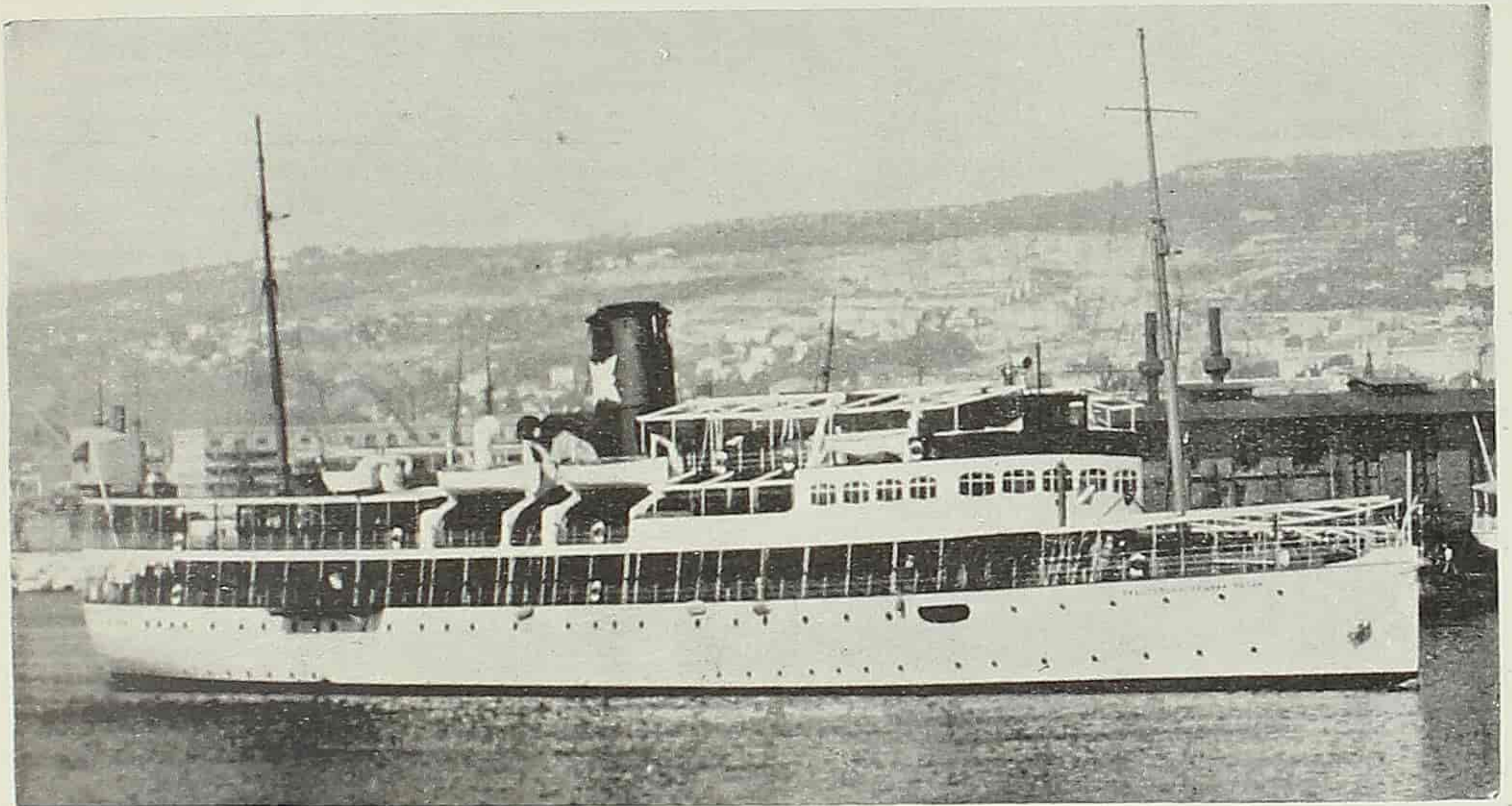
Kriza u pomorstvu, kao grani opšte privrede, usko je vezana sa opštom krizom, ali ona ima i svoje specifične uzroke. Najjači regulator na tržištu pomorskih vozarina (navla) od vjkada je bio prevoz žita i sirovina, kao robe, koja se po kvantiteti najviše prevozi, a tek u dalekoj manjoj meri prevoz ostalih artikala. Usled sve većeg nastojanja industrijskih zemalja, da restringiraju uvoz agrarnih produkata, došlo je na drugoj strani do smanjene kupovne moći, koja je opet uzrokom smanjenja industrijske proizvodnje odnosno time vezanog preradjivanja sirovina. Tako na pr. Italija je sa 35 milijona stanovnika uvozila pre rata mnogo više žitarica nego poslednjih godina sa 42 miliona stanovnika, dok ove godine izgleda da uopšte ništa neće uvesti. Francuska čak počinje i da konkuriše agrarnim zemljama svojim izvozom. Važna je takodjer i borba između mineralnog ulja i uglja za prosudjivanje ovog pitanja, a ne manje važno je i pitanje elektrifikacije pojedinih zemalja (Italija, Švicarska), koje je kročilo zadnjih godina ogromnim koracima napred i tako dopri-

nelo znatnom smanjenju potrošnje uglja, koji je jedan od najvažnijih prevoznih artikala. Opadanjem izmene ove robe, kao najvažnijih prevoznih artikala, između pojedinih zemalja, porasla je u znatnoj meri i ponuda praznog brodskeg prostora, a prema tome i pala znatno cena navlu, tako da se u nekim slučajevima postignutim navlima ne pokrivaju ni sami prevozni troškovi. Ovaj chaos pogoršala je nesolidnost. Jer dok oni brodovlasnici, koji moraju plaćati utvrđene minimalne plaće časništvu i momčadi, koji su obavezni da prema postojećim zakonima u njihovoj zemlji imaju određeni broj prvih i drugih na svojim brodovima, koji održavaju svoje parobrode u primernom redu, osiguravaju ih i jednom rečju izvršuju striktno sve zakonske i druge uslove za urednu plovidbu i time ne mogu da snize koeficijent troškova ispod stancovitog minimuma, dotle drugi, koji će blagodareći marje strožoj primeni tih zakona ili propisa ili uopšte nedostatku takovih, uspevaju, da koeficijent troškova svedu na takav minimum, koji im omogućuje da prihvate navle, koji inače u redovnim prilikama ne bi mogli pokriti ni najniže troškove. Poznata je konkurencija grčkog parobrodarstva, koje u današnjim prilikama konkurira i zemljama sa najjače razvijenim parobrodarstvom.

Pored uzroka opšte krize u parobrodarstvu, u našem parobrodarstvu imade i posebnih uzroka. U glavnom ti se uzroci mogu svesti na tri glavna i to: 1) nedostatak opšte i smišljene pomorske politike, 2) nedostatak organizacije i 3) nedostatak kapitala. Dok se prva dva uzroka u glavnom odnose na našu malu i veliku obalnu plovidbu, dotle se treći uzrok odnosi u glavnom na našu preoceansku plovidbu. Naša mala i velika obalna plovidba stradaju radi neracionalne podela i upotrebe, radi neredovite isplate državnih subvencija i radi nedostatka organizacije. Država, koja daje subvencije, trebala bi da si pridrža pravo, da u tom pogledu zavede red. Ugledajmo se na Italiju, koja izdašno subvencionira svoje parobrodarstvo, ali koja si pridržaje ujedno pravo, da ga organizira onako, kako to odgovara interesima zajednice, a ne interesima pojedinaca. Ne mislimo time kazati da treba da se ubije inicijativa pojedinaca ili pojedinih društava, ali treba da ih se na vreme uveri, da samo smišljenim radom, zajedničkim naporima i spajanjem snaga može da naša trgovačka mornarica prebrodi sadašnje poteškoće. Nesumnjivo je, da će te poteškoće moći prebroditi samo narodi ili sa jakim kapitalom ili sa jakim organizacijom. Pogledajmo samo našu malu obalnu plovidbu, koja u glavnom obavlja službu na Jadranu. U obzir dolaze tri društva. I dok je delimično njihov rajon razdeljen, ipak postoji i među njima konkurencija, iako su sva tri subvencionirana od države! Uzmimo samo prugu Dubrovnik—Kotor, koja nam je najbliža. U letnim mesecima, na toj pruzi svakodnevno redovito saobraća parobrod jednog od tih društava, a osim toga saobraća skoro dnevno još i po jedan ili dva parobroda drugih dvaju društava. Zar mi možemo da si dozvolimo toliko luksuz? Kazaće se da zahtevaju interesi turizma. Uvereni smo, da bi ti interesi bili dovoljno zaštićeni i jednim parobrodom dnevno, a da i ne govorimo o poskupljenju troškova usled trostruke administracije. Skoro u svakom mestu južnog Jadrana sva ova tri društva imaju svoje zasebne agencije. Zar se jednom koordinacijom interesa (ne mislimo fuzijom), regulisanom sa strane države, ta pitanja ne bi dala urediti?

Još je gori odnos u tom pogledu kod velike obalne, odnosno duge plovidbe, koja obavlja službu u Sredozemnom moru. Tu postoji borba između redovite subvencionirane i nesubvencionirane slobodne plovidbe, ali postoji i borba unutar ove poslednje same. Mišljenja smo, da bi se inicijativom države subvencija i tu dala racionalnije razdeliti, sva ta parobrodarska društva organizirati i osposobiti za borbu sa stranim parobrodarskim društvima, umesto da i onako slabe sile još više oslabljuju me-

djusobnom borbom, koja je u nekim slučajevima zaoštrena do skrajnosti. Razume se da u prvom redu treba inicijativa u tom pogledu da potekne sa strane države, jer su danas u glavnom vlasti u svim državama inicijatori i regulatori u svim privrednim pitanjima, ali verujemo da bi se i privatnom inicijativom, pa i inicijativom Rotara, zainteresovanih u ovom pitanju, dalo postići znatne rezultate. Tek kad budemo organizirali ovu granu našeg parobrodarstva moći ćemo uspešno da radimo na poboljšanju uslova za konkurenciju sa stranim parobrodarstvom. Premijama države za demontiranje starih parobroda, uslovima subvencioniranja it.d. moći će se taj deo našeg parobrodarstva održati tek tada na potrebnoj visini. Iako i kapital ima i ovde znatan udeo u rentabilnosti, ipak u glavnom parobrodi, koji obavljaju službu u Sredozemnom moru, zavise samo o domaćem kapitalu i prema tome su uslovi za odplatu toga kapitala znatno povoljniji. Drukčije stoji sa dugom ili prekookeanskom plovid-

Pre nego što je kriza zahvatila našu trgovačku mornaricu, neka bi odarska društva uspela su da sagrađe nekoliko vrlo lepih i udobnih brodova, kojima je vrlo prijatno voziti se danas duž jugoslovenske Jadranske obale. Jedna od takvih divnih ladja je i „Prestolonaslednik Petar“ Jadranske plovidbe d. d., Sušak.

Before the crisis took hold of the Yugoslav shipping, some navigation companies had succeeded in building a few very fine and comfortable steamers with which it is most agreeable to travel along the Yugoslav Adriatic coast. One of these magnificent ships is „Prestolonaslednik Petar“ („Crown Prince Petar“), belonging to „Jadranska plovidba“ (Adriatic Navigation Co. Ltd.) of Sušak.

bom. Kriza u našoj dugoj, prekookeanskoj plovidbi zavisna je potpunoma o opštim uslovima svetskog parobrodarstva, ali je pojačana znatno i time, što su naši parobrodi potpuno isključeni sa ruskog tržišta, koje je jedno od najvažnijih, jer nemamo trgovinskog ugovora sa Rusijom. Izgleda za neko naročito poboljšanje barem zasada nema, ali je nesumnjivo, da će konačnu pobeđu i tu odnesti parobrodarstvo sa jačim kapitalima i modernijom mornaricom. Nažalost, izgledi za nas nisu najpovoljniji, ni u pogledu jednom, ni drugom. Ipak blagodareći štednji i velikom samopregaranju i iskustvu naših pomoraca, moći ćemo još neko vreme da izdržimo tu borbu, a nadajmo se da će se medjutim opšti uslovi poboljšati.

Uredjenjem jeftinih i dugoročnih hipotekarnih kredita bilo putem Državne Hipotekarne banke, bilo putem druge koje državne ili poludržavne bankarske ustanove, moglo bi se naći veliko olakšanje za naše parobrodarstvo i sprečiti, da ga visoki

kamatnjak i strani kapital sasma progutaju. Hitnim uredjenjem toga pitanja biće pomoć dvostruka, jer će sprečiti daljnje zaduživanje uz nepovoljne uslove i jer će ohrabriti brodovlasnike i pomorce, da izdrže borbu do kraja.

Bilo bi vrlo poželjno, da u toj sveopštoj i teškoj borbi naše trgovačke morarice, osim lokalnog razumevanja samih primoraca, pobudimo interes u svim krajevima naše države. Jadranska Straža učinila je mnogo za razvitak shvaćanja, da smo mi primorska država, kojoj je budućnost i spas na moru, ali još mnogo, mnogo rada treba, pa da ceo narod, a i pozvani i merodavni faktori napuste naš čisto kontinentalni stav u mnogim privrednim pitanjima. Jer samo ako svi pregaemo, da našu privredu uputimo na more, moći ćemo postići, da nas se u punom opsegu i u stranom svetu uvažava, kao pomorsku državu, a ne da u tom pogledu zaostajemo za drugim čisto kontinentalnim zemljama.

Dubrovnik.

M. M. Sokolović,
Sekretar R. C. Dubrovnik

Pošto je izložio teške prilike u pomorstvu, svetskom i domaćem, rotar Jakovčić gleda na budućnost sa dosta optimizma. On veli: „Situacija nije ružičasta, no mi smo uvjereni da će sve, što je u suštini zdravo, krizu uspješno prebroditi i našu lijepu zastavu i dalje ponosno vijat svim morima“.

Pomorsku plovidbu dijelimo u glavnom u slobodnu i linijsku plovidbu. Pod slobodnom plovidbom razumjevamo onu granu brodarstva, koja se bavi prevozom iz jedne proizvoljne luke u drugu, u koju se svrhu brod najmljuje od slučaja do slučaja na slobodnom tržištu. Već se time objašnjava da brodovi slobodne plovidbe mogu ploviti samo punim teretom, a buduć se radi većinom o velikim brodovima, to je očito da za prevoz dolazi u obzir samo glomazna roba, danas u glavnom žitarice i ugljen. Ima dakako i druge robe kao: čilenski salpetar, soja plod, sol, lijes, mineral itd. ali ta, radi manjeg kvantuma, nije danas tako važna za svjetsku tonažu.

Ekonomska kriza, koja je danas sveopća, najteže je pogodila baš slobodnu plovidbu. Ako stvar malo pažljivije razmotrimo opazit ćemo, da su tomu uzroci mnogobrojni i vrlo komplicirani, te često zasjecaju u područja koja, bar na prvi pogled, nemaju sa pomorstvom ništa zajedničkog. Glavni uzroci jesu:

- 1) prekomjerna svjetska tonaža,
- 2) općenito osiromašenje ratom,
- 3) visoke carinske barijere,
- 4) kemičko-tehnički napredak i razvitak moderne tehnike,
- 5) valutne prilike i razna devizna ograničenja.

Prem slobodna plovidba, kao i svaka druga grana slobodne trgovine, podleži zakonu o potražbi i ponudi (za nju uz to ne ekzistiraju ni carinske ograde), opet vidimo poslednjih godina daleko veću svjetsku tonažu, no što bi to potražba mogla opravdati. Za razumet postanak prevelike svjetske tonaže, treba da se sjetimo događaja svjetskog rata, gdje su Saveznici bili primorani, da prevažaju morskim putem silne količine ratnog materijala, živežnih namirnica i mnoštvo vojnika. Nijemci pak sa svoje strane gledali su to sa svim sredstvima osujetiti, pomoću svojih podmornica nemilosrdno uništavali trgovačke brodove i tako gledali onemogućiti prevoze saveznika. To im dođuše nije uspjelo, ali su Saveznicima nanijeli silne štete i oni su se grozničavo dali na izgradnju novih brodova, koja je užurbana izgradnja nastavljena i nakon sklopljenog primirja. Glad za svakovrsnom robom, osobito u zemljama Centralnih vlasti (posljedica blokade), mogao je to donekle i opravdati i mi

vidimo, da slobodna plovidba baš u godinama posle rata ima svoje zlatno doba. Odredba Versajlskog ugovora, kojom se Njemačka lišava gotovo cijele svoje trgovačke mornarice u korist Saveznika, pokazala se u glavnom štetnom i za same pobjednike. Njima je istina predat velik park njemačkog brodogradnja, koji im je ali u mnogo slučajeva pao samo na teret, a Nijemci su uspjeli da si u vrlo kratkom roku izgrade novu flotu, koja je tehnički, uzeta kao cjelina, bez dvojbe superiorna svim ostalim flotama, buduć sastavljena u glavnom od samih novih, modernih i ekonomskih brodova (to istina vredi u prvom redu za velike putničke brodove, no zasijeca i u slobodnu plovidbu).

Svet koji je dugotrajnim ratom osiromašio, nije mogao trajno da guta one ogromne količine robe, koje su bile potrebne da se uposlji tolika tonaža, koja je osim toga iz dana u dan rasla. Rat je potakao sve države da se na privrednom polju čim više osamostale, države su stale težiti za nekom privrednom autarkijom. U tom cilju počele su se sve više i više carinskim barijerama zatvarati, koja tendenca kulminira uvadjanjem kontingentiranja. Jasno je, da je količina robe koja dolazi u obzir za prevoz sve više opadala (danas, ako se uzme u obzir veća brzina brodova, oko 50% od prije rata), dok je svjetska tonaža istovremeno porasla (od 49 miliona na 68 miliona tona, dakle oko 37% više nego prije rata). Posljedica svega toga je pad prevoznih stavova na nevjerovatno niski nivo i time u vezi bezbroj rasporemljenih brodova (prema zadnjim podacima oko 11 miliona tona t.j. oko 17% od cjelokupne svjetske tonaže od oko 63 miliona tona).

Prohibitivno visoke carine, kojima su se posle rata gotovo sve države ogradile, nešto iz razloga da pomognu granu privrede, koju su željele razviti, a nešto opet iz čisto finansijskih razloga, u veliko skućuju izmjenu dobara.

Ima nadalje razloga koji poćivaju na čisto kemićko-tehnićkom razvitku i napretku moderne tehnike, kao npr. istisnuće ćilenske šalitre kemićkim umjetnim gnojivima, sve manji potrošak ugljena usled mnogobrojnih elektrifikacija i sve veće uporabe nafte.

I valutarne prilike, ili bolje neprilike, igraju tu važnu ulogu, i to direktno i indirektno. Direktno time što je cela slobodna plovidba teško pogodjena padom engleske funte, u kojoj se valuti zaključuju sve prevoznine u slobodnoj plovidbi. Usporedo sa padom funte logićno je bilo oćekivati i ekvivalentan porast prevoznih stavova, što medjutim ne samo da nije usledilo, već su isti još niže pali. Cijene u samoj Engleskoj doćduše u glavnom nijesu porasle, no zato u svim ostalim zemljama kud je brod primoran pristajati, jer se sada tamo za pokriće troškova mora mjenjati odgovarajuće više funti. Jasno je da je slobodna plovidba time osetljivo pogodjena. To je direktna posledica, no i indirektna nijesu manje teške, a to su razna devizna ogranićenja i zabrane.

Ako si pogledamo onih 11 miliona tona rasporemljenog brodogradnja opazit ćemo da su to gotovo isključivo zastarjeli brodovi, koji iz više razloga ne mogu da se takme sa tipovima moderne konstrukcije jer: 1) stari su brodovi vrlo skupi u uzdržavanju radi ćestih i skupih popravaka, i 2) premija za osiguranje je za stare brodove, u koliko ih velika osiguravajuća društva uopće hoće držati, daleko viša, a pošto je osiguranje važna komponenta troškova plovidbe, to time i plovljenje poskupljuje.

Pogrešno je misliti da se brodogradnik, kad metne brod u raspremu, riješi troškova. Naprotiv, troškovi su u raspremi veliki, jer je potrebno na brodu zadržati stanoviti broj osoba za ćuvanje i uzdržavanje broda. Brod u raspremi, ma koliko to zvućilo paradoksalno, više trpi nego kad plovi i to je, uz nadu da će se situacija konaćno ipak poboljšati, glavni razlog što toliko brodogradnika voli i sa gubitkom

ploviti, nego li raspriemiti brodove. Trošak pako za ponovnu opremu broda raste progresivno sa starošću broda i trajanjem rasprieme.

Može se mirne duše utvrditi, da dobar dio raspriemljenog brodovlja neće nikad više ploviti. Ali i ono što preostaje daleko nadmašuje današnje potrebe. Razmatrajući sve to moramo doći do zaključka, da su stari brodovi osudjeni na propast jer u slobodnoj plovidbi neće moći konkurirati, a brodocvlasnici su imperativno upućeni da se tih brodova na vreme gledaju rešiti te svoju flotu obnove i nadopune modernim jedinicama. To je ali, radi vrlo visoke nabavne cijene novih brodova teško, često nemoguće i potvrđuje samo spoznaju, da su za uspješan rad u pomorstvu potrebni vrlo veliki kapitali. Svjetska će tonaža tim rešetanjem doduše biti nešto olakšana, dali dovoljno drugo je pitanje. Pitanje je naime u kojoj će se mjeri graditi novi brodovi, ne moguće radi rentabilnosti istih, već nekoje države koje imaju velika brogradilišta, sile nato brodocvlasnike, participirajući same, pružajući jeftin i dugoročan kredit i odobravajući razna druga olakšanja, da bi tako sačuvala od nezaposlenosti brojno radništvo brogradilišta i mnogih industrija time u vezi. Često tu igra važnu ulogu i pitanje prestiža nacionalne zastave.

Nešto drukčije stoji stvar sa *linijskom plovidbom*. Pod linijskom plovidbom ili linijom razumjevamo redovito plovljenje iz određene luke u drugu ili druge određene luke, svakog određenog razdoblja vremena. Tu treba da izlučimo obalnu linijsku plovidbu unutar državnih granica, gdje je njom istom omogućen redovit saobraćaj putnika i prevoz robe, i koja tu vrši istu funkciju što i željeznice u unutrašnjosti zemlje. Pogledajmo si dakle međudržavnu dugu linijsku plovidbu. Opažit ćemo odmah da je za življi trgovački promet medju pomorskim, a pogotovo sa prekomorskim zemljama, dobro uređena linijska služba neophodno potrebna. Gdje postoji linija trgovac zna sa sigurnošću kad i uz koje će uvjete moći otpremiti robu u stanovito mjesto, može dakle tačno kalkulirati i prodati. Vrlo je važno kod linijske plovidbe što se njom može krcati svaka proizvodljna, pa i najmanja, količina robe. Sem toga ti su brodovi obično uređeni i za prevoz izvesnog broja putnika.

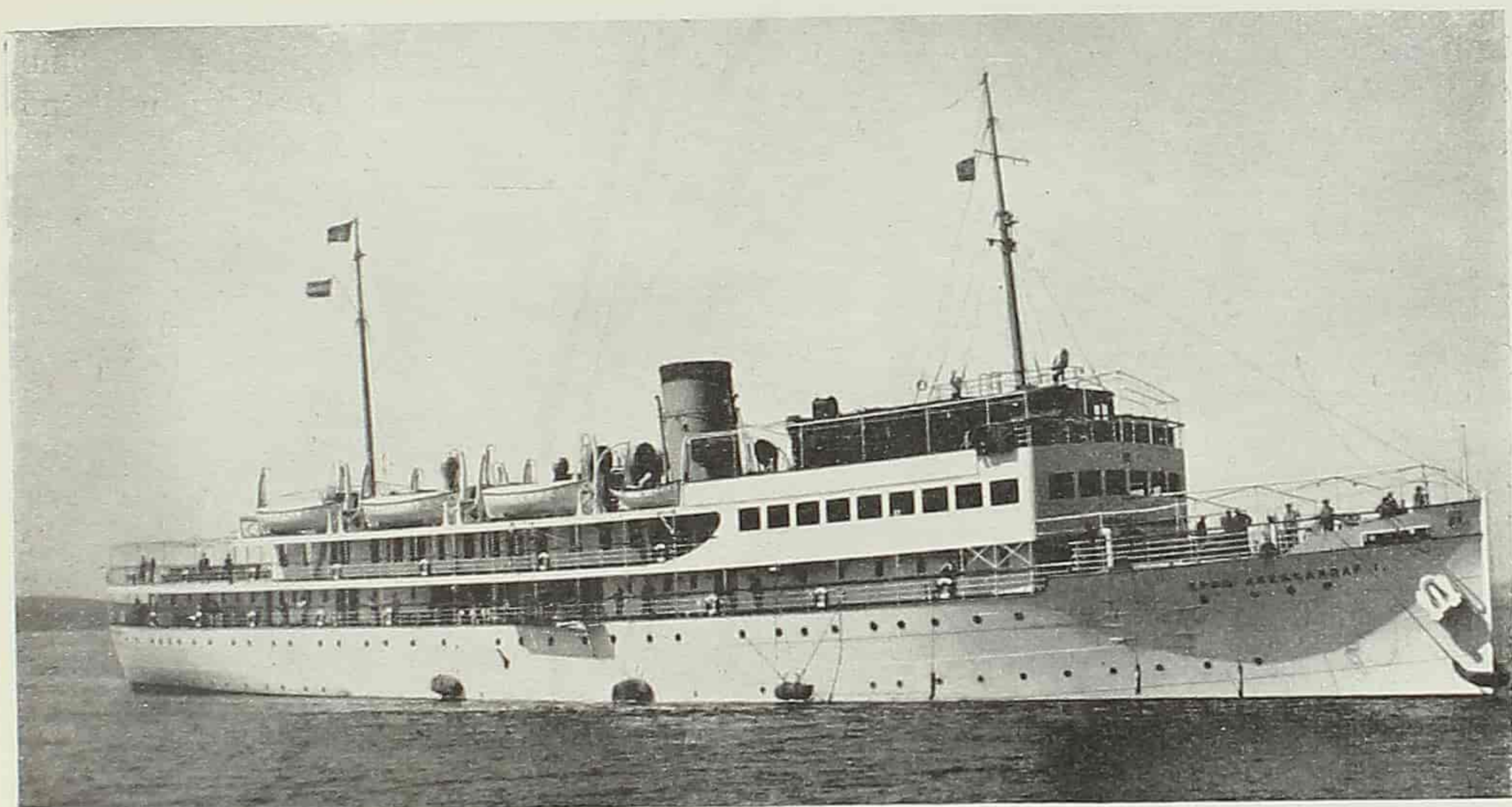
Linijska plovidba mora da u stanovitom razdoblju pristane u stanovite luke. Ta obaveza postoji i kad nema tereta, drugim riječima brod mora da plovi pa makar i prazan. Država nadalje redovito traži od subvencioniranog društva, da brodovi koji vrše linijsku službu, imaju stanovite osobine, kao izvjestan tip broda, stanovita minimalna brzina, mogućnost smještenja nekog broja putnika, gradnja novih jedinica u stanovitom razdoblju itd. Jasno je dakle da je takovoj plovidbi, osobito kroz prvo vreme, neophodno potrebna pripomoć sa strane države, koju se pripomoć običaje nazivati subvencijom. Osobito kroz prvo vreme, jer se linije u glavnom stvaraju medju mjestima i zemljama, sa kojima još nema življe trgovine, ali gdje su svi preduvjeti za to dani. Dakako da je tu i sa strane države na mjestu oprez uz temeljito proučavanje. Kad se radi o pitanju: da li linija sledi trgovinu ili trgovina liniju, moramo ustvrditi, da je ovo potonje slučaj. Subvencija je za državu samo prividan teret, jer dok se na jednoj strani iskazuje taj izdatak, gdje su sve one indirektno koristi, koje donasa dobra linija u formi oživljenja trgovine, saobraćaja putnika, a moguće s vremenom i tjesnije političke veze medju državama? Ti se dohodi i te koristi ne bilježe, a prečesto se preko njih uopće i prelazi.

Linijska je plovidba proizašla iz slobodne plovidbe, no promotrimo li njihov razvitak poslnjih decenija, opazit ćemo kako linijska plovidba sve više preuzima maha i oduzima posao slobodnoj plovidbi (riža iz Indije, pamuk iz U. S. A. itd) te možemo reći da budućnost pripada linijskoj plovidbi, dok će za slobodnu plovidbu ostati samo neka glomazna roba.

Sve što je napred rečeno za svetsko brodarstvo vredi i za našu mladu jugo-

slovensku mornaricu (isključivši i tu obalnu plovidbu kao neophodno prevozno sredstvo unutar državnih granica).

Naša je trgovačka mornarica vrlo mlada; rodila se ugovorom Trumbić—Bertolini od god. 1920. Tim je ugovorom pod našu zastavu potpao onaj dio brodovlja bivše Austro-Ugarske Monarhije, koji je pripadao pretežno jugoslovenskim podanicima. To brodovlje nije dođue imalo osobite vrednosti, jer se sastojalo pretežno od starih brodova, no početak je bio tu, konjunktura je onomad bila dobra, a u našim je krajevima stanovao i stanuje velik broj iskusnih pomoraca. To je bio naš početak, a buduć su onda vremena za pomorstvo bila dobra, stala se je naša flota naglo, skoro bih rekao preneglo, množiti (tonaža se je u malo godina više nego potrostručila). Tu se možda nije vazda postupalo sa dovoljno opreza i poteškoće, čim je nastupila kriza, nijesu mogle izostati. Za uspješno poslovanje u pomorstvu su, kako spome-

„Aleksandar I“ luksuzni brod Dubrovačke Parobrodske plovidbe. Istinsko je zadovoljstvo putovati ovim veoma modernim i udobnim parobrodom. I on je gradjen pre nego što je kriza zahvatila pomorsko brodarstvo.

„Aleksandar I“, a luxury ship of „Dubrovačka plovidba“ (Dubrovnik Navigation Co.). It is a real pleasure to travel with this modern and most comfortable steamer. She was built before the time when the crisis has hit the Yugoslav shipping.

nusmo, potrebni veliki kapitali (da ni ne pomislimo na posve velike transoceanske putničke brodove, kojih cijena ide u milijarde dinara), a naša je zemlja još siromašna kapitalom, on je istom u stvaranju. Baš u tome, što smo mi finansijski tako slabi, leži specifično naša najslabija strana. Prelazeć preko današnje krize naših kreditnih zavoda, kod nas još nema jedne institucije, koja bi se bavila pružanjem jeftinog i dugotrajnog kredita pomorstvu, niti su zakonski preduvjetii zato dani. Naša je to država svojevremeno pravo uvidila i društva, u cilju da ih finansijski ojača, zakonom o brodarskim preduzećima od 31 maja 1929 oprostila od plaćanja poreza. Ta je indirektna pripomoć bila efikasna dok su poslovi išli dobro, no danas, gdje nema dobiti na koju bi se plaćao porez, ne dolazi više do izražaja. Naša mornarica osjeća nadalje pripomoć, koju nekoje strane države pružaju svojim mornaricama u formi miljarine (tj. toliko po prevaljenoj milji) i premije za demoliciju (tj. toliko po toni za brod koji se, nakon što je stanoviti broj godina plovio pod nacionalnom zastavom, ima demolirati), čime potstrekuju i pomažu obnovu svoje flote.

Dakako da te pripomoći u stvari nijesu ništa drugo već neka subvencija, prikrivena drugim imenima. Zakonom za osiguranje radnika od 14 maja 1922 obvezana su parobrodarska društva da drže svoje posade osigurane protiv bolesti i nezgoda, čemu u ostalom nema prigovora. Pri stvaranju tog zakona ali, posve se zaboravilo na slučaj duge plovilbe, gdje ima slučajeva da osigurani pomorci, u vršenju svog zvanja i svoje službe, godinama ne dolaze u domovinu. Da ljudi vani kroz to vreme i oboljevaju jasno je, no Okružni Ured neće da pripozna troškove za lekara i lekove (makar i bili vidirani po našem konzulatu), što svakako ne može biti u intencijama zakona. Jer ili je netko osiguran, onda, u slučaju da nastupi slučaj protiv kojeg je osiguran, treba da osiguratelj uskoči, ili nije osiguran — onda ne treba plaćati doprinosa. Svakako je današnje stanje paradoksalno i potrebno hitne nadopune. Teške prilike u pomorstvu i naše specifične neprilike odrazuju se jasno u poslovanju naših parobrodarskih društava. Mnogštvo je starih brodova u raspremi, neki su demolirani a neki opet na ovršnoj dražbi prodani. Situacija kako vidimo nije ružičasta, no mi smo uvjereni da će, sve što je u suštini zdravo, krizu uspješno prebroditi i našu lijepu zastavu i dalje ponosno vijati svim morima.

Sušak.

Dr. Dionizije Jakovčić

ŠTA JE ROTARY INTERNATIONAL?

Njegovi ciljevi

Cilj Rotarstva je da neguje ideal služenja, kao pravu osnovu ljudskih odnosa i kao temelj svake valjane delatnosti. Ono se trudi da dostigne ovaj ideal:

1. Razvijanjem drugarstva i saradnje u ličnim i poslovnim odnosima.
2. Priznavanjem zaslužnosti i dostojanstva svih korisnih zanimanja i primenjivanjem visokog etičkog shvatanja u njihovom vršenju.
3. Budjenjem interesovanja za javno blagostanje i jačanjem duha pomaganja i saradnje radi opšteg poboljšanja.
4. Unapredjivanjem međunarodnog sporazumevanja, dobre volje, pravde, i mira, putem svetske zajednice ljudi od posla i zvanja, koji su ujedinjeni u misli međusobnog služenja.

Njegova sredstva

Rotarstvo se trudi da ostvari svoje ideale i da primeni svoja načela putem četiri glavna odbora, čije su svekolike delatnosti smišljene, nadziravane i koordinirane od strane jednog Odbora za ciljeve.

1. *Služenje u klubu:* Ovaj odbor nadzira i koordinira delatnosti odbora: za kvalifikaciju, za članstvo, za program, drugarstvo, i javnost, kao i drugih odbora, koji bi mogli biti imenovani da razvijaju u klubu potrebni mehanizam u cilju izvršenja njegovog dela opšteg programa.
2. *Služenje u zvanju.* Ovaj odbor pronalazi i ostvaruje planove radi povećanja interesovanja klubskih članova u njihovom zvanju, stvara jedan intimniji, simpatičniji i korisniji odnos sa ljudima istog zanimanja i podiže etički nivo poslovanja u njihovim zvanjima.
3. *Služenje zajednici.* Dužnost ovog odbora je da budi kod svakog člana življe shvatanje njegove obaveze prema društvu, oštiji i više konstruktivan interes za opšte poboljšanje i za veću gotovost radi saradnje u svakom naporu za opšte dobro.
4. *Medjunarodno služenje.* Radom ovog odbora članovi kluba primenjuju sporazumevanje i načela prijateljstva, tolerancije i saradnje u odnosu prema drugim zemljama i narodima i razvijaju ono razumevanje drugih naroda, koje je neophodno potrebno radi širenja opšte medjunarodne dobre volje.

VI. Оснивање клуба у Суботици

Идеја оснивања Ротари-клуба у Суботици потекла је од инж. Косте Петровића, шефа Грађевинског одељења града Суботице, који је 4. јуна 1929 године у ту сврху ступио у везу са европским секретаријатом Ротари-Интернационале у Цириху. Овај секретаријат је на то упутио Београдски ротари-клуб, да инж. Петровићу да потребне информације за оснивање Ротари-клуба. Већ 11-ог истог месеца доставио је др. Воја Кујунџић, тадањи потпретседник Ротари-клуба Београд, инж. Петровићу писмена упутства за оснивање Ротари-клуба у Суботици. Инж. Коста Петровић ступио је затим у додир са Илијом Лепедатом и др. Милошем

Суботица, најсевернији град у Југославији, на граници Мађарске
Subotica, a town on the extreme north of Jugoslavia, near the Hungarian frontier.

Павловићем, те је у договору с њима коначно утврдио листу оснивача Ротари-клуба Суботица. Ова листа била је достављена Ротари-клубу Београд, те је септембра месеца 1929 године одобрена од стране тога Клуба. После тога приступило се припремама за оснивање Клуба.

Седница Припремног комитета за оснивање Ротари-клуба у Суботици одржана је била **10 новембра 1929** године (недеља) у 19.30 часова у хотелу „Београд” и то уз суделовање делегата Ротари-клубова Београд и Нови Сад. На овој седници присуствовали су од 20 оснивача следећи: Ђорђе Бркић, шеф Окружног уреда за осигурање радника, Вилим Конен-Јакобчић, извозник, Мирко Јакобчић, претседник управе Биоскопа Корзо д. д., Др. Миливој Кенђелац, адвокат, инж. Корнел Конрат, трговац радио-апарата, Илија Лепедат, директор Градске штедионице, Др. Жига Литман, кемичар, инж. Милан Манојловић, директор Електричне централе,

Др. Јосип Мартинис, примар Градске болнице, Др. Бора Миладиновић, лекар-специјалиста, Др. Рада Миладиновић, кр. јавни бележник, Миливоје Нићин, трговац, Селимир Остојић, начелник града Суботице, Др. Милош Павловић, секретар Удружења трговаца и индустријалаца, инж. Коста Петровић, шеф Грађевинског одељења града Суботице, Јосип Шокчић, новинар и Др. Мирко Шулман, индустријалац, свега 17, док су Душан Манојловић, индустријалац, Јоца Мештеровић, шеф Пограничне полиције и инж. Матија Стипић, индустријалац, извинили свој изостанак. Београдски ротари-клуб заступали су: Јосип Хрнчир и Др. Воја Кујунџић, а Новосадски ротари-клуб: Никола Хелер, Др. Бранко Николић и Др. Бранко Петровић.

После отварања оснивачке седнице од стране инж. Косте Петровића и пошто је поздравио присутне, Др. Воја Кујунџић објаснио је у лепом говору циљеве и задатке ротарства, показао на користи, које овај покрет доноси човечанству, те је затим запитао присутне чланове Оснивачког комитета, да ли желе да постану чланови ове организације. Након повољног одговора молио је, да се при-

MANOJLOVIĆ (1929/31)
Past President

PAVLOVIĆ (1932/33)
Past President

KAPAMADŽIJA (1933/34)
President

ступи конституисању Ротари-клуба у Суботици, те је прва Управа изабрана овако: Претседник: инж. Милан Манојловић; потпретседник: Др. Миливој Кенђелац; секретар: Др. Милош Павловић; благајник: Др. Мирко Шулман; церемонијар: Мирко Јакобчић, одборници: Јоца Мештеровић и Др. Рада Миладинов.

Инаугурацију Клуба је у присуству заступника ротари-клубова Београд, Нови Сад, Осиек и Загреб извршио **24 маја 1930 год. на Палићу** рот. Штурм Александар, члан Ротари-клуба Беч, као изасланик Ротари-Интернационале.

Исте године добио је Клуб и свечану повељу о праву свога постанка (charter). Charter-свечаност обављена је **10 децембра 1930 године** од стране рот. инж. **М. Б. Гербел-а**, члана Ротар-клуба Беч и хонорари-комисионер-а за континенталну Европу, као изасланика Ротари-Интернационале, у присуству делегата братских клубова Београд, Нови Сад, Осиек и Загреб. Тако је Ротари-клуб у Суботици постао члан Ротари-Интернационале и добио као такав редни број: 3347.

Прва Управа вршила је своју дужност од 10 новембра 1929 год. до 30 јуна 1931 год. За претседника Клуба изабрани су идућих година: за ротарску годину 1931/1932: Др. Миливој Кенђелац; за ротарску год. 1932/1933: Др. Милош Павловић; за ротарску 1933/1934: Коста Капамација. Клуб је имао до краја ове године 191 састанак.

Осврћући се на ову нашу кратку прошлост, искрено морамо да признамо, да нам није успело остварити све, што смо себи 1929 године правим ротарским одушевљењем поставили били за циљ. Ово је доказ, да су људске снаге ограничене и да су четири године кратко време за то, да се оствари неки опширнији програм.

Али иако нам није успело постићи све циљеве, које смо себи били истакли, ипак можемо мирне душе тврдити, да смо увек најсавесније вршили своју дужност према нашем најбољем знању и способностима, а у смислу оних високих начела, која смо прихватили приступајући Ротари-Интернационали. Увек смо држали пред очима, да нас чвршће морално схватање, предусретљивост, човекољубивост, озбиљан и несебичан рад, преброђење националних, верских и класних супротности мора да воде у остварењу наших величанствених циљева. Настојали смо, да рад Клуба буде у сваком погледу прави ротарски рад те да у сваком погледу удовољимо идеалу служења. Гледали смо, да унутар наших граница зближимо грађане разних народности и конфесија, трудили смо се, да путем посета школним иностраним клубовима и са своје стране допринесемо међусобном разумевању разних народа, радили смо — иако у скромним размерима — на томе, да ублажимо беду невољних. Нарочито смо покренули широку акцију за помагање сиротиње и као плод ове акције организовано је у Суботици добротворно друштво „Добро дело”.

Суботица.

Др. Милош Павловић

У Е Ш Т А Ћ К А К И Ш А

Одзивајући се својој ротарској дужности, да упознам браћу са мојим деловањем у властитој „радници” жеleo сам да им покажем најновије погонско средство у пољопривреди тј. употребу воде путем распрскavanja у форми sitне kapi или kiše. Ради тога сам позвао чланове вukоварског Rotary cluba на дан редовног клубског састанка, на моме иманју у 18 сати на вече.

Сврха нашег састанка је дакле била, да им демонстрирам вештачку кишу у форми која је према данашњим техничким приликама прилично усавршена.

Сamo постројење састоји се из погонске машине (lokomobila), из пumпе за велик притисак, из цеви, којих има 220 m са специалним и брзим spojkама, и из два кишника, који распрскavaju воду. Кишници врше распрскavanje у кругу са полупречником од 30—38 m. Ветар смета распрскavanju, те се добија при ветру неправилна фигура. Кишник се окреће у колу и ради у два такта која су јасно видљива. На тај начин сва поповршина је једномerno попрскана. Проба је показала да за један сат избачена количина мерена на кишomerу изнаша 12.5 m/m. Вода се распрскava скоро у форми sitне magле, тако да је ударac kapi mрого slabiji, него код same kiše. То је од врло велике важности за скоро све кulture, јер такoва kiša не захтева увек nakнадно obradjивање, што је безуветно потребно у врту код natаpanja. Količina избачене воде на сат изнаша 40—50 m³ па према томе распрскана количина може бити према volји и потреби менјана. Dosаданје iskustvo за годину дана је показало, да је у нашим приликама најбоље кад се на површину баци наједared око 25 m/m воде. Pokrivena површина водом по једном кишнику изнаша 4000 m². Nije још разjašnjено питање када треба код појединих културних биљака почети са вештачком кишом. Ова година је usled silних kiša у proлеће један пример како prosečni пољопривредник hrdjаво procenjuje kiшу, те нема стvарну слику о потреби воде. Zато се ове године и десило, да се са употребом вештачке kiše kasно почело. Ovако средство као вештачка kiša мора бити iskориšчено

100%, jer samo u tome slučaju, kada se biljci daje optimum vlage, može se zahtevati kraj dovoljne obrade i djubrenja maksimum priroda. Svakako su tu potrebni i ogledi, koji kod nas nisu na žalost vršeni, da bi se sa njihovim iskustvom mogli poslužiti.

Upotreba veštačke kiše vršena je ove godine samo na šećernoj repi i crvenom patlidžanu. Na ostalim kulturnim biljkama veštačka kiša nije upotrebljena iz razloga što su šećerna repa i crveni patlidžan biljke kod kojih se to uslijed njihove kulture najlakše moglo sprovesti. Do godine uzeće se u obzir i druge biljke. Rezultat naročito na šećernoj repi videćemo prilikom prodaje šećerne repe tvornici. Pitanje ove veštačke kiše, koju sam demonstrirao nije tako mlado u poljoprivredi u opšte i ako je to u našoj poljoprivredi sasvim novo pitanje. Po našim stručnim i političkim časopisima retko se kada našla zabeleška o ovoj vrsti veštačke kiše. I ako je kogod o tome pisao, nije to bilo stečeno iskustvo u inostranstvu pri radu oko toga, već je to bilo u glavnom ono što su pojedini „teorijski interesenti“ čitali po raznim reklamama i novinama, koje takodjer imaju u mnogome po ovom pitanju samo karakter reklame.

Ovu prvu fazu informisanja prošao sam i ja još za vreme dok sam bio student, te sam se za tu stvar, pun mladićskog oduševljenja, založio. Brzo je došlo posle prvih maštanja razočarenje, — za vreme mojih studija. Prilikom jedne ekskurzije djaka u Nemačkoj imao sam prilike, da vidim na jednoj velikoj ekonomiji tadanju veštačku kišu, kako ona izgleda u praksi. I mada sam onda bio neiskusni mladić (bilo je to 1910 godine) uvideo sam, da je pitanje veštačke kiše i njeno izvodjanje u praksi u početnom stadijumu, te da će trebati još mnogo vremena i novaca, dok ona bude pristupačna za manje ekonomije i skromnije finansije. Kraj sveg tog razočarenja stvar mi nije dala mira, te sam i dalje pratio stručnu literaturu po tome pitanju. Te literature i članaka o veštačkoj kiši bilo je međutim jako malo. Došao je rat, a posle toga sve se moralo iznova početi. Posleratni polet u industriji, zatim nesretna inflacija, kojoj se toliko predbacuje, našli su sredstva i za veštačku kišu.

1931 godine imao sam prilike da sudelujem na međunarodnom poljoprivrednom kongresu u Pragu, te nisam propustio priliku, da se upoznam u praksi sa novim, najmodernijim stanjem veštačke kiše u bratskoj nam Čehoslovačkoj. Ukratko da spomenem samo najmarkantnije. Imao sam tu sreću, da kraj Melnika vidim jedno češko selo, u kojem je svaka njiva i svaki seljak imao svoju veštačku kišu. Uverio sam se da je baratanje sa time tako jednostavno, da tu ne treba specijalnog znanja, niti radnika specialiste, u kojima mi ovde i onako oskudevamo.

Olučio sam se da nabavim uređaj za veštačku kišu iz Čehoslovačke, pa da pomoću tog novog pogonskog sredstva osposobim moju ekonomiju za daljni napredak i da nadoknadim ono što smo u ceni pšenice i kukuruza izgubili. Hoće li mi to uspeti, to će se tek videti posle izvešnog vremena. Ova prva radna godina (uređaj je stigao još 1932 godine, te je trebao usled raznih deviznih i drugih teškoća skoro 11 meseci da stigne iz Čehoslovačke u Jugoslaviju — Dunavom) nije mogla da iskoristi potpuno sav uređaj, kako će to biti moguće u sledećim godinama. Pri uvadjanju ovakovih novina mora se postupati oprezno da se ne bi pravile greške, te na taj način mutio pogled o vrednosti tog pogonskog sredstva. Svestan sam toga — i ako ću računski rezultat da saznam prilikom zaključnog godišnjeg računa, dosadanji vidljivi rezultati potpuno me zadovoljavaju — da je ova godina bila za mene samo škola u baratanju sa tim novim pogonskim sredstvom, a da će se videti pravo stanje tek sledećih godina, kada će nov plodород i nova gospodarska osnova da stupi na snagu i da pokaže svoje delovanje. O tome jednom drugom prilikom.

Vukovar

pretsednik R. C. Vukovar
Ing. Jovan Rogulić

R. C. BEOGRAD

Sastanci (Meetings):
Ponedeljak (Monday): 20.00
Hotel Srpski Kralj

На 253 састанку (4 децембра) претседник Минх топло је поздравио госте ротаре Антуна Крејчи (Марибор), Милана Чемеркића (Скопље), Фрању Ханамана (Загреб), Мартина Розенфилца (Суботица), Виктора Ружића (Сушак), Paul Foss-a (Leipzig), Artur Führ (Berlin), H. A. J. de Bull Nachepius (Haarlem), особито истакавши на немачком добродошлицу гостима из иностранства. После прочитане поште, велику је пажњу привукло предавање ротара Душана Летице „Најновији законски пројект о порезама”. Реферат је био израђен врло стручно и интересантно, тако да је претседник најтоплије захвалио предавачу у име свеукупне браће, на ванредном предавању. У дискусији која се развила учествовали су браћа: Стојановић, Минх и Станаревић.

На следећој седници, 254-ој, претседавајући брат Срета Обрадовић, потпретседник, поздравио је најпре првог претставника најмлађег ротари-клуба, дубровачког, брата Андрију Ћурлина, који је дошао да посети београдски клуб. У приказу приспеле поште, брат Коен је истакао особито писмо Ротари-клуба of West Bromnieh, England, који је на својој седници од 5 децембра наздравио београдском клубу. Јер тога дана, они су имали као свога госта г. Спасића, студента универзе у Бирмингхам-у, који је одржао лепо предавање о Југославији и лепо описао Београд. Потом је ротар Paul Foss из Лајпцига, београдски претставник Leipziger Mes-samt одржао своје предавање: „Die deutsche Wirtschaft im Leichte der Messen des Jahres 1933”. Своје врло интересантно предавање закључио је са жељом „да његово настојање за што

тешње привредне везе између Југославије и Немачке уроди плодом, пошто ће се немачка индустрија трудити да и у будуће, као и до сада, осваја пијаце својим квалитетом”. Претседавајући брат Обрадовић захвалио се ротару Фосу на његовом интересантном предавању.

У дискусији иза предавања, узео је реч ротар Харазим, који се потпуно слаже са предавачем, да би немачка индустрија у Југославији имала добро тржиште, свуда где би била добро уведена. Нажалост „аутаркија” коју Немачка сада спроводи, неће допринети да се горње жеље остваре. Југославија као 80% земљорадничка земља мора извозити своје цереалије и стоку да би могла увести индустријске производе. Ако Немачка затвара врата нашем житу и нашим свињама она ради на осиромашењу нашег земљорадника, који неће моћи купити индустријске производе за своју потребу. Државе које спровode „аутаркију”, не могу рачунати да им друге државе отворе своја врата. „Купите ви наше цереалије и нашу стоку, па ћемо ми купити ваше индустријске производе”, завршио је предавач. У истом смислу говорили су ротар Ћирић из Новог Сада и ротар Аврамовић. Ротар Стева Павловић истакао је значај дана: посету бугарских суверена београдском Двору, предлажући да се претседништво упише у дворску књигу а да се Софијски Ротари клуб поздрави телеграмом.

Предлог је био примљен и наложено је претседнику Минху и секретару Коену да се упишу за београдски клуб. Ротар Панић реферисао је о састанку у Тополи са бугарским новинарима.

Састанак од 18 децембра (255) отпочео је честитањем брату Пеливановићу на високом одликовању Св.

Саве II реда и истицањем његове подузетности у повереном отсеку (консуларном) Министарства иностраних дела. Иза прочитане поште, гост Илија Пржић, доцент београдског университета, који је био питомац југословенских Ротари-клубова на Међународној академији права у Хагу, одржао је ванредну козерију о необичној холандској земљи, о животу и обичајима народа, допуњујући свој сликовит приказ са стручним извештајем о раду чувене Хашке Академије права. Његово је предавање било саслушано са великом пажњом и претседник му је топло захвалио у име свих присутних. Затим је ротар др. Кујунџић изнео молбу 30 сиромашних студената да им се помогне у издржавању током зиме.

256 седница, на католички Божић, маркирала је знатно отсуство браће. Претседавајући брат Воја Петковић, честитао је Божић свима припадницима католичке вероисповести. Тако је цела седница протекла у реферисању поште. Секретар Коен читао је писма која је упутио ротари клубовима у Dewsbury (England), Jersey-City (U.S.A.) и Brisbane (Australija) дајући им тражене податке. У писму R. C. Brisbane захваљено је на здравици у част нашег клуба и достављено да је овог вечера одржана здравица у част њиховог клуба.

Првој седници на почетку нове, 1934 године (257 по реду), претседавао је гувернер др. Стојадиновић, честитајући ротару Косановићу његово унапређење а ротару Сретеновићу одликовање III. редом Св. Саве. У читаној пошти, био је и поздрав ротара Сондермајера из Каира, где је брат инж. Сондермајер отишао авионом на конгрес авијације. После саопштења о следећим састанцима, гувернер др. Стојадиновић изнео је у свом дужем говору некоја опажања из нашег ротарског живота, истичући своје гледиште како

би се требао развијати ротарски покрет у Југославији. У том правцу наставили су излагања и ротари Минх, Прица и Кујунџић.

R. C. DUBROVNIK

Sastanci (Meetings):
Četvrtak (Thursday) 20.00
Hotel Imperial

U toku decembra održano je pet sastanaka na 2, 7, 14, 21, i 28. Prvi je bio svečani inauguracioni, o kojem je već izvešteno u „J. R.“, a ostali su bili redovni, sedmični sastanci. Sva braća bila su cijeli ovaj mjesec pod svježim utiscima, koje je na njih ostavila inauguraciona svečanost, pa je zato i inače dobro medjusobno raspoloženje još jače došlo do izražaja. Frekvencija je bila vrlo dobra, nijedan brat nije bio odsutan, a da nije bio opravdan bolešću ili putovanjem. U toku mjeseca dvojica braće, koja su bila na putu, došla su u kontakt sa bratom guvernerom i bratskim klubovima, koje su posjetili. Na svakom sastanku vodjena je živa diskusija koliko o klubskom radu toliko o općim problemima, u kojoj su sva braća uzela učešća. I nakon svršenog službenog dijela redovno se ostajalo po nekoliko sati u srdačnom razgovoru i izmjeni mišljenja. Klubski odbori i pododbori održali su posebne sjednice te je pretresan program njihovog rada, a donošeni su i neki praktični, zaključci, koji će uskoro biti ostvareni u korist rotarske i opće stvari. Klub se već sprema na proslavu Chartera, koja će se vjerovatno pretvoriti u značajnu svečanost jugoslovenskog rotarstva.

Na pojedinim sastancima rad se kretao u glavnim crtama ovako:

7. decembra frekvencija je iznosila 88.88% Predsjednik Bravačić izvijestio je o pismima past guvernera Markovića i guvernera Dr. Stojadinovića, koja su upućena klubu nakon inauguracije. Vodjena je diskusija o neosnovanim napa-

dajima lokalnog lista „N. S.” na rotarstvo. U toj diskusiji sudjelovala su braća Dr. Bubalo, Ercegović, bor za svečanost Chartera, u koji su ušli, Dalleoro i Čurlin. Izabran je od pored predsjednika i tajnika, braća Dr. M. Vidojević, B. Radmilli, Ing. S. Marković, M. Ercegović i Dr. Bubalo.

14. decembra frekvencija je iznosila 83.33%. Predsjednik je referisao o raspodjeli rada u komponentnim odborima te je imenovao predsjednike i članove tih odbora. U daljnjem izveštaju posebno je istaknuto, da je klub primio na dar od brata Hrozničeka ukusni drveni ormar za klubsku arhivu. Na ovom sastanku održao je brat Dr. Vidojević referat o trogodišnjem izveštaju „Saveza za turizam” u Splitu. Prikazujući u bitnim crtama metode i rezultat rada te institucije, brat Dr. Vidojević opravdava ovaj referat potrebom da se bliže upozna svaka akcija, koja se provodi u drugim mjestima uz jednake ili slične uslove kao u Dubrovniku, a naročito kada se to odnosi na pitanja turizma, koja su od velike važnosti za razvoj naših krajeva te za život vrlo širokog kruga našeg pučanstva. O ovom referatu vodjena je diskusija, u kojoj su sudjelovala braća Bravačić, Ercegović i ost., a odlučeno je da se ta diskusija nastavi i na idućim sastancima. — Ponovno je uzeto u razmatranje pisanje lista „N. S.”, koji nastavlja sa napadima na rotarstvo. U diskusiji je u glavnom prevladavala misao, da je najefikasniji odgovor za svaki napadaj stvarni rad rotara, pa da javnosti treba prepustiti, da o nama sudi po našim djelima.

21. septembra brat Čurlin izvjestio je o svojim razgovorima sa bratom guvernerom, a ujedno je podnio referat o rezultatima privrednih konferencija, kojim je prisustvovao.

Na sastanku 28. decembra sudjelovao je kao gost brat Dr. Šuman iz Beo-

grada, koji nam je izručio pozdrave beogradske braće. Pretresalo se je u glavnom o klubskom radu, pa je medju ostalim zaključeno da se naruči 50 komada decembarskog broja „J. Rotara”, u kojem je opisana naša inauguraciona svečanost.

Na svakom sastanku čitane su „weekly letter” pojedinih domaćih i inostranih klubova. Braća sa osobitim interesom prate ove sedmične izvještaje, a posebno u koliko se u njima iznose praktični rezultati rotarske aktivnosti u kojoj bilo grani javnog rada. U redovima braće takovi izvještaji primaju se i kao poticaj da se pozitivno ispolji i vlastita rotarska svijest. Prvi januarski sastanak održan je na 4. t. mj. Sva su braća bila prisutna osim jednog koji je na putovanju. Iz klubskih prostorija braća su se razišla tek u 1 sat u noći. Diskusija je bila srdačna i živa. Nova godina započeta je dakle pod najboljim auspicijama. Ali o tome u idućem izvještaju.

R. C. LJUBLJANA

Sastanci (Meetings):
Sreda (Wednesday) 20.00
Grand Hotel Union

Prvi decembarski meeting održao se 6. i na njemu nam je brat dr. Golia izložio sadržinu knjige gospodina Zorana Hribara „Reine Geldwirtschaft”. Prikaz sadržine pratio je kritičnim primedbama, tako da smo mogli sebi stvoriti i sliku stanovišta, koje brat predavač zauzima prema izlaganjima autora. Posle ovog referata prikazao nam je brat predsednik dr. Slokar najvažnije odredbe Uredaba o zaštiti seljaka i o zaštiti novčanih zavoda i njihovih verovnika, a uz to je izložio stanovište organizacija novčanih zavoda, zauzevši kritičko stanovište prema ovim uredbama.

Na dan 13. decembra nam je brat Golia, koji nam je naročito izlagao, kako mu je tekao život u godinama kad

je bio student i kad je bio državni činovnik pre rata, a naročito živahan je bio opis događaja u Logatcu, kad je odmicala austrijska vojska, i kad su ga okupirali Italijani.

Na dan 20. decembra čuli smo vanredno interesantno predavanje brata dr. Šarabona o temi „Kako služi srednjoškolski profesor u svome zvanju rotarskim ciljevima”. Njegova izlaganja nam prikazuju sa puno dubokog psihološkog razumevanja odnos inteligentnog profesora prema svojim djacima. Samo potpuno razumevanje profesora prema djaku i duboka ljubav prema njemu može da dovede do inicijativnog i oduševljenog rada djaka i time do dobrih rezultata. Posle brata dr. Šarabona predavao nam je brat Krejči o Crvenom Krstu. Prikazao nam je faze razvitka te institucije, kao i sve one prilike, u kojima Crveni Krst pomaže onima, koji pate. Njegovo predavanje, ožareno pravim rotarskim oduševljenjem za pomoć nevoljnome bratu, ostavilo je dubok utisak na sve prisutne i učvrstilo je simpatije ljubljanskih rotara za instituciju Crvenog Krsta.

Na dan 27. decembra čuli smo predavanje brata Polića, direktora naše Opere, o našoj jugoslovenskoj operskoj, operetskoj i revijskoj literaturi, a naročito o humorističkoj reviji „Stoji, stoji Ljubljanca...” Iz ovog predavanja videli smo, da jugoslovenska muzikalna produkcija ne može u dovoljnoj meri zadovoljiti našu publiku, a to naročito važi za slovenačku produkciju. Većinom su originalna dela kroz vrlo kratko vreme skinuta sa repertoara. Uprava Opere je uvek najpripravnije stojala u službi propagiranja domaće produkcije, ali bilans toga dugogodišnjeg nastojanja pokazao se kao negativan. Ovim predavanjem zaključio se poslednji meeting u ovoj godini, i brat predsednik nam je svima želio sretnu Novu Godinu.

R. C. MARIBOR

Sastanci (Meetings):
Ponedeljak (Monday) 19.30
Velika kavarna

Meseca decembra smo imeli samo 3. meetinga (četvrti je otpadel radi Božića), s povprečno frekvenco 69,3%. Gostov ta mesec nismo imeli nobenih, pač pa so nekateri naši bratje obiskali druge klube, i. s. brat predsednik Ploj Rotary klub v org. Zemun, brat Krejči Rotary Club Beograd (dvakrat) in brat Luckmann Rotary Club Ljubljana.

Po sklepu z dne 4. XII. imamo sedaj po enkrat na mesec prav preprosto večerjo, za katero, pa plača vsak član toliko, kolikor stane običajni menu, a diferenca (Din. 15.—) gre v poseben fond, iz kojega se krijejo v prvi vrsti karitativne obveznosti kluba. Odpadajočo diferenco plačajo tudi oni bratje, ki na dotičnem meetingu niso navzoči.

Iz ostalega programa decemberskih meetingov navajamo še dvoje zanimivih predavanj: Dne 4. XII. je predaval brat Hutter o svoji klasifikaciji „Cotton Goods Manufacturing” ter nam podal zgodovino bombašne industrije in povedal, kako se kupuje bombaž. O predelevi bombaža (izdelovanju bombažnih tkanin) pa bo govoril o priliki, ko nam bo razkazal svojo moderno in močno povečano tvornico. Predavanju je sledila debata, pri koji se je obravnavalo tudi vprašanje „Dali bi se mogla Jugoslavija sama obleči, v slučaju, da ji ni mogoče uvažati tekstilnih sirovin.”

Dne 18. XII. je predaval brat Jančič o našem tujskom prometu s posebnim ozirom na delovanje „Tujsko-prometne zveze v Mariboru”. Brat predsednik se je zahvalil bratu Jančiču za njegovo uspešno in koristno delovanje kot predsednik „Tujsko-prometne zveze”, ki s tem, da si prizadeva urediti in dvigniti naš tujski promet, vrši važno rotarsko misijo v smislu 6. rotarskega cilja.

Še nekaj moramo omeniti: Naš brat

Jančič, ki že dolga leta požrtvovalno vrši, nebroj kulturnih in karitativnih funkcij, je pred kratkim prevzel tudi predsedstvo „Prostovoljnega gasilskega in reševalnega društva v Mariboru“, gotovo eno najodgovornejših mest njegovega javnega delovanja, posvečeno brezpogojni pomoči bližnjemu — pravemu rotarskemu služenju.

R. C. NOVI SAD

Sastanci (Meetings):
Petak (Friday): 20:00
Hotel Kraljica Marija

Седница од 4 децембра 1933/177/.

— Ова је седница одржана уместо 1 децембра ради државног празника. На тој седници брат секретар изнео је фреквенцију сваког појединог члана од почетка ротарске 1933/34 године до 30 IX 1933 године. На седници су били реферати из страних недељних извештаја. Брат Табаковић реферисао је о раду у **француском ротарском свету**. — Изнео је нарочито интересантне детаље једног брата ротара, који је пратио г. Ериоа, бившег француског претседника владе, на његовом путу у Русију. Овај извештај дат је у облику једне врло занимиве козерије, али нам је та козерија пружила врло интересантне податке о данашњем стању у Русији. Брат Душан Илин реферисао је из недељних извештаја из **чешкословенског ротарског света**. Др. Петровић је поднео реферат из билтена **Европског секретаријата и немачког ротарског света**; нарочито се задржао на окружници Секретаријата из Цириха бр. 4, која говори о злоупотреби чланства код ротарских организација. Брат Мајор реферисао је о **раду маџарских клубова**, а брат Инг. Вајс о **раду аустријских ротарских организација**, нарочито о стању Р. К. Грац.

Седница од 8 децембра 1933/178/ решавала је текуће послове Клуба. На овој седници одржао је реферат

брат Инг. Милан Манојловић „О продукцији електричне струје“ у којем реферату је изнео цео историјат и развој добивања и продукције електричне струје, пропраћен са многим детаљима, који у овој области искрсавају. Говорио је о савременој крилатици, коју нека штампа износи, да треба штедети угаљ, како га не би нестало. Ову крилатицу брат Манојловић побијао је са статистичким подацима о големим наслагама угља у самој Средњој Европи, истакнувши колико би требало векова да се тај угаљ потроши односно да га нестане. Сем тога, навео је колико огромне водене снаге још леже данас неискоришћене, али је несумњиво, да ће и оне временом бити приведене практичној експлоатацији за електричну енергију.

Седница од 15 децембра 1933/179/.

На овој је седници одлучено, да се и ове године изостави штампање честитки, а да уместо тога приложимо, као и лањске године, становити износ новосадској сиротињи, док ћемо свима клубовима честитати Нову годину у уводу једног нашег недељног извештаја на нашем, енглеском и француском језику. Брат Др. Белајчић известио је Клуб, да је дан пре у Београду била конференција између претставника бугарских ЈУНАКА, организације у Бугарској сличне нашем Соколству, и Савеза Сокола Краљевине Југославије. На овој конференцији пао је предлог двају претставника бугарских ЈУНАКА, да ступе у Савез свесловенског соколства. Закључено је, да наш Савез Сокола помогне да се бугарски ЈУНАК прими и он ће ускоро бити примљен у Свесловенски соколски савез. Др. Белајчић истиче важност овог састанка и ових одлука, нарочито сада након посете бугарских Суверена Југославији, те напомиње, како је овим споразумом појачана активност и у односима наших народа и на Балкану уопште.

Седница од 22 децембра 1933/180/.
 На овој седници, брат претседник изнео је Клубу закључке седнице Управног одбора, која је држана истога дана, извештавајући, да се је са обзиром на околност, што је сачињен нов правилник о примању чланова у Клуб, показала потреба, да се и основна правила нашег Клуба унеколико измене. Како је ова ствар хитна, седница Управног одбора је закључила, да се пре почетка 181 седнице, на дан 29 септембра о. г. одржи ванредна главна скупштина, са дневним редом: 1) Отварање главне скупштине и реч претседника; 2) Измена основних правила Клуба, и 3) Закључак главне скупштине. Брат Влада Лежмирац у свом кратком реферату из циклуса „Служба у звању” са темом „Историја новосадског књижарства”, у неколико кратких потеза изнео је развој, значај и напредак ове гране откако је Гутенберг пронашао књижарска слова.

Седница од 29 децембра 1933/181/.
 Клуб је на основу и у духу измењених основних Правила, прописао Правилник о примању нових чланова.

Поводом писања ротара Тахајера из Софије о говору брата Еде Марковића у Софији, поведена је дискусија о утисцима наших чланова у Софији, приликом прославе шартера софијског Клуба. Појединци су изнели своје утиске, поводом којих се развила интересантна дискусија. Закључено је, да је потребно, да браћа наставе и негују створене личне везе са бугарским ротарима, како би се и на тај начин припомогла општа акција за зближење наших народа, и како би тим путем ми одговорили нашим дужностима које нам налаже б циљ Ротарства. Услед ове дискусије одложен је реферат брата Крајачевића за једну од наредних седница.

R. C. PANČEVO

Sastanci (Meetings):
 Petak (Friday) 20.00
 Pivara Vajfert

На првој децембарској седници (131 по реду) решено је на предлог брата претседника Исаиловића да се изда тромесечна помоћ за ђачку трпезу у Основној школи из Карађорђевог улице (Панчево). Поводом државног празника говорили су претседник Исаиловић и брат Фрајнд.

R. C. SARAJEVO

Sastanci (Meetings):
 Ponedjeljak (Monday) 20.00
 Hotel Europa

На 145 састанку био је присутан од гостију ђенерал г. Белић, кога је претседник др. Александар Бабић топло поздравио. После овога ротар др. Јојкић износи своје врло интересантне успомене из времена нашег националног уједињења пре 15 година. Његово излагање саслушано је са највећом пажњом, предавач је награђен бурним аплаузом.

На 146 састанку претседник др. Бабић честита ротару Мухамеду Златару на одликовању, које је добио од Белгијског краља. Исто тако честита ротару Асимбегу Мутавелићу оздрављење и жели му што брже и боље потпуно опорављење. Закључује се да се у име целог клуба честита ротару Влади Скорићу на именовану за дописног члана Српске Краљевске Академије. После овога ротар инжињер Оскар Граф одржао је предавање о мобилној изложби на ускотрачној железници. Након дискусије, у којој учествују многа браћа ротари закључује се да браћа Граф, Петровић, Ђурић и Мандић проуче предлоге и поднесу детаљан нацрт о начину извршења једне мобилне изложбе, на којој би били заступљени: жељезо, хемијски производи, ћилими, народна ношња, социјална хигијена, статистика итд.

На 147 састанку направљен је нацрт рада и предавања у Клубу за прву четврт календарске 1934 године. Закључено је да од нове године месечни члански допринос буде 40.— дин. У то је урачуната: чланарина, пер капита такс и претплата на „Југословенски Ротар”. После овога одржао је предавање др. Милан Улмански износећи своје успомене из времена пред распад Аустро-Угарске Монархије. Његово ванредно лепо предавање топло је поздрављено од свих присутних.

На 148 састанку реферисао је претседник др. Бабић о своме путу у Дубровник, камо је ишао са братом др. Душаном Јефтановићем и Александром Петровићем на инаугурацију Ротари Клуба Дубровник. Као поклон предат је новоме клубу наковањ и чекић. После је одржао интересантно предавање ротар Јакша Кушан о С. С. Крањчевићу, поводом 25 годишњице његове смрти.

На 149 састанку одржао је предавање ротар Урош Дучић о исељеничком питању. У своме интересантном предавању ротар Дучић је изложио да су у овоме питању најважније две чињенице: 1) ми имамо у емиграцији прекоморској преко 1.000.000 наших људи, па треба настојати да се они не одроде и 2) наши пасивни крајеви дају годишње око 40.000 људи који не могу код куће да нађу упослење. Како да се тај вишак упосли? Ротар Дучић после свршеног, веома исцрпног излагања, поздрављен је аплаузом и захвалом брата претседника.

На 150 састанку, одржаном 18 децембра одлучено је: 1) да се вотира сума од 2.500.— динара и да се за тај износ обуче неколико ђака Средње Техничке школе; 2) да се приреди један састанак са дамама, тако зв. „сестринско вече” и то уочи Нове године; и 3) да се предузму потребне мере ради појачања фреквенције. После овога ротар Васо Ристић одржао

је врло документовано предавање о шљиви и трговини шљивом. Ротар Ристић изнео је да наша отаџбина, а специјално Дринска бановина има велике погодности тла и климе за развијање воћарства. Од свих врста воћа, шљива заузима прво место, центар њезиног гајења је Дринска бановина. По броју шљивских стабала, а њих има у земљи око 50,000.000 ми заузимамо прво место у свету. Годишњи принос шљиве зависи од исхода бербе а креће се између 4—7 милиона метричких центи. Велики део потроши се у земљи у разним прерађевинама. Један извесни део извози се у свежем и сувом стању у иностранство те тако шљива заузима једно доста видно место у нашој извозној трговини. Пре Светског рата извозила се претежно суха шљива, а иза рата јача извоз свеже на терет сухе. Извоз свеже шљиве кориснији је за произвођача, јер пре уновчи производ, боље цене постигну, а са мало труда и трошка. За производњу сувих шљива потребно је утрошити близу 4 клгр. свежих шљива да се добије 1 клгр. сувих. Сирове шљиве извозе се у нарочитим вагонима са добром вентилацијом. За извоз наше шљиве у иностранство потребна је боља организација наших извозника и боља обавештајност. Цена сухе шљиве креће се између 4 до 6 динара по килограу, с обзиром на крупноћу. Чињеница да су трошкови око производње шљиве минимални, а да је шљива сразмерно житарицама далеко на бољој цени, све то говори у прилог што бољег гајења шљиварства код нас. Предавање брата Ристића топло је поздрављено а брат претседник му је захвалио у име свих чланова.

R. C. SKOPLJE

Sastanci (Meetings):
Petak (Friday) 20.00
Hotel Bristol

У току месеца децембра 1933 клуб је држао пет редовних седница пле-

нума са просечном фреквенцијом чланова од 65.38%. На седницама, с нарочитим интересом праћен је рад братских ротари клубова, у првом реду на основу њихових недељних извештаја. Расправљано је о оснивању ротари клуба у Лесковцу, и то на основу реферата брата Тасе Тасића, који је ступио у контакт са интересима у Лесковцу. По овом питању извештен је бр. Гувернер. Покренуто је питање екстензије клуба. Пошто је утврђено да има 13 отворених професија, стављено је у дужност члановима да предложе своје кандидате с којима би се попунила отворена звања. Као поклон ротари клубу у Софији од стране нашега клуба, познати дуборезац Нестор Алексијевић израдио је ротари точак са написом „Ротари Клуб Скопље Ротари Клубу Софија”.

Место честитања клубовима приликом божићних празника и нове године, клуб је поклатио скопском одбору за социјалну помоћ Дин. 1000.— Приликом седница одржана су два предавања: брат секретар др. Вид Ђурђевић говорио је „о пореским оптерећењима и главним одредбама пројекта нових пореских закона”, а брат др. Јосиф Амодај „о балканским Јеврејима”.

Пошто ће се 13 јануара 1934 приредити сестринско вече, клуб је решио да не одржи своје редовне седнице 5 и 12 јануара.

R. C. SUBOTICA

Sastanci (Meetings):
Sreda (Wednesday) 20.00
Park Hotel

188 састанак (6 децембра), под претседништвом Косте Капамаџије протекао је у евоцирању личности Михаила Полита Десанчића, о коме је говорио гост клуба г. Велимир Стефановић. Предавач је истакао заслуге политичког великана прошлог века и његово деловање на

Карловачком, Хрватском и Угарском Сабору, где је заједно са Милетићем, Полит био пророк уједињења. Затим је одлучено да се „ђачкој кухињи за исхрану сиромашних ђака” додели 500 дин. на име помоћи.

189 састанак се је показао врло активан у погледу хуманости. Одлучено је да се додели 2000 динара хуманом друштву „Добро дело”, на предлог брата Јулија Витановића, који је изложио друштвени рад.

На 191 састанку, брат др. Литман саопштава своју оставку и у опроштајном говору дирљиво истиче колико му је ротарство прирасло за срце. Претседник је изјавио жаљење што клуб губи вреднога члана оснивача и потпретседника, уверавајући да ће остати код све браће у најлепшој успомени. Брат Јулије Витановић извештава о извршеној акцији одевања двадесеторо сиромашне деце. Деца су била одабрана по предлогу управника Прав. основне школе, Грађанске и Јеврејске, пречасника г. Шо-старца и Ковачија, као и г. Милана Тодорова, старатеља „ђачке кухиње”. По обрачуну потрошено је:

За 20 пари ципела	дин.	2.295
за 11 мушких одела	дин.	1.672
за 24 пара чарапа	дин.	120
за 10 девојачких одела	дин.	600
за 4 к. доњег веша	дин.	46

Укупно дин. 4.733

Претседник се је свесрдно захвалио браћи Ђорђу Паулу и Јулију Витановићу на спроведеној акцији и на уложеном труду приликом куповине и раздеобе одела.

R. C. SUŠAK

Sastanci (Meetings):
Sreda (Wednesday) 20.00
Park Hotel

183. saстанак posvećen је drugarstvu i održan је u prisustvu 31 gosta, jer је tog dana за Nikolinje priredjena i „Ladies night”. Službeni dio sastanka sa-

državao je pozdrav brata predsednika gošćama i gostima, čestitke braći imenjacima Sv. Nikole, referat brata podpredsednika o radu i stanju Društva za pomoć siromašnima i suzbijanje prosjačenja, predlog brata Dr. Bonetića za akciju kluba oko opskrbe siromašne dece mlekom i kruom. Prelaz na zabavni dio večeri učinio je brat Car, koji nam je na njemu svojstven duhovit način pročitao svoj specijalan „Zapisnik o jednom ladie's nightu“ iz prošle godine. Sastavak pobudio je buru smeha, oduševljenja i veselosti medju prisutnima, a ujedno i oprez priredjivača ove godine, da i oni ne bi došli u „zapisnik“. — Brat predsednik u ulozi Sv. Nikole podijelio je zatim sa sestrom gdjom Brankom Antić na duhovit način Nikolinjske darove a posle toga razvila se je animirana zabava sa plesom do jutarnjih časova.

Na 184. sastanku pozdravili smo kao gosta brata Dr. Borotu, gradonačelnika i člana R. C. Novi sad, a brat podpredsednik istaknuo je, da po prvi put pozdravljamo jednog člana R. C. Novi sad, zahvalio mu je na posjeti i umolio ga, da isporuči naše pozdrave njegovom bratskom klubu. Čitan je brzoglasni pozdrav našeg kluba R. C. Sofija, koji smo mu uputili povodom posete bugarskog kraljevskog para jugoslovenskom kraljevskom dvoru, kao što i topao i srdačan odgovor sofijskog kluba na bugarskom jeziku, koji nam je stigao još istog dana.

Brat Prikiran referira o radu u stranim klubovima, a zatim brat Broz čita prevod članka Dr. Leba od R. C. Graz „O psihološkim preduvjetima za međunarodno služenje s obzirom na ulogu rotarstva.“ Odobrena je potpora iz klubskih sredstava za siromašnu školsku mladež Drž. mješovite gradjanske škole. Preporučena je otkup Šimunovićevog „Alkara“, kojem pozivu su se braća vrlo povoljno odazvala. Brat predsednik

umolio je pročelnike sviju pododbora, da što prije predlože nacрте rada za prvi trimestar naredne godine. Konačno gost brat Dr. Borota zahvaljuje na dobrodošlici, ističe, da je posjetu učinio za uzvrat posjeti našega člana brata Djure Ružića, gradonačelnika, njegovom klubu u Novom sadu i želi, da se slične posjete i u buduće u svrhu što čvršće i jednodušnije saradnje klubova upriličavaju.

Na 185. sastanku saslušan je 5-minutni referat brata Devčića iz zvanja: „Kartel industrije papira u Jugoslaviji“, s kojim nas je upoznao sa stanovištem štamparske industrije prema tom kartelu. — Daljnji referat po zvanju imao je brat Dr. Pavelić i to: „Kako je došlo do kaznenih branitelja u staroj Ateni“, s kojim nas je upoznao sa historijskom evolucijom institucije kaznenih branitelja u staroj Ateni. — Na tom sastanku polučen je i pun sporazum sve braće u stvari akcije mleka u toku ove zime. Vrlo loša posjeta 186. sastanka

R. C. SPLIT

Sastanci (Meetings):
Sreda (Wednesday) 20.30
Hotel Central

И у Сплиту, прва децембарска седница (135, од 6. децембра) била је у знаку дубровачке инаугурације. Одмах иза поздрава председавајућег др. Тартаље и извештаја др. Робачија о животу иностраних клубова, добио је реч др. Боначи, да поднесе опсежан реферат о дубровачкој свечаности. Истакао је особиту гостољубивост и уверење да је ротари клубу у Дубровнику ударен чврст темељ. Затим је брат Јерко Аљиновић одржао реферат „О развоју текстилне индустрије у Далмацији“, саслушан са великим интересом. Пред завршетак седнице, брат Тартаља честита имендан брату Маркову, истакавши, да је заузимањем и великим радом брата дон Драга Босиљев-

ца, отворен 1. децембра „Дом Госпе од Здравља”, тј. склоништа за болесну децу у Супетру, на Брачу.

136 седница протекла је у претресању интерних недостатака клуба и настојањем брата претседника Дона Матошића тражило се побољшање рада. Брат инж. Мардешаћ одржао је реферат „О бродоградњи и поморству у Јапану”.

На наредној седници сва браћа су са очигледном симпатијом поздравила брата Тартаљу, који је тих дана био изложен нападима једног локалног листа. Очигледно побуђен свеопштом манифестацијом симпатија брат Тартаља је изложио у клубу ситне и рачунске побуде да човек кога је он подигао и помогао, отвори кампању против њега. Иза тих разјашњења, прешло се на проучавање актуелног проблема за Сплит: градње модерног хотела на обали. Говорили су особито браћа Абрамић и Штангер.

Последња седница у години (138), била је испуњена читањем поште и празничних честитања. Брат Боначи извештавао је о ротарском животу иностраних клубова и о предавању „Да ли је машина крива за незапосленост”. Са узајамним честитањем на уснама, браћа су се разишли те вечери.

R. C. ŠIBENIK

Sastanci (Meetings):
Četvrtak (Thursday) 20.30
Hotel Krka

34 састанак (7 децембра) био је још под утиском инаугурације дубровачког ротари клуба. Браћа Комесаровић и Матавуљ, шибенички делегати, поднели су ванредни извештај са свима поздравима. Инж. Љубичић одржао је потом садржајно предавање „о систему класификације” обрађено врло лепо, да се није ни осетила сувопарност теме. Брат Берош је протумачио своје дужности у одбору за служење и прочитао правил-

ник за примање, с програмом за нову ротарску годину. Тајник Вичић посетио је на братски Вуковарски клуб, те је закључено да му се пошаље надар ротарски точак.

36 састанак протекла је у дискусији око чланка „Сплит и Дубровник — Сплит и Шибеник”, који је изашао у месној „Народној трибуни”, противан ротарским закључцима. Предузете су мере да се такви чланци осујете, што је препуштено брату Шупуку. Тајник Вичић поднео је на овом састанку свој реферат „о последњим уредбама и законским предлозима, ради олакшања економских прилика у земљи”. Особито је приказао стање пре доношења Закона о заштити земљорадника, затим продужење поменутог закона, као и последње уредбе.

R. C. VARAŽDIN

Sastanci (Meetings):
Petak (Friday) 20.00
Grand Hotel Novak

Kad bismo rad našega kluba prosudjivali po običnoj šabloni, možda bi ga i osudili kao preneznatan. Ali ako se uzme u obzir, da je to decembar, mjesec zaključka i bilansa ne samo strogo poslovnih, mjesec Božića, mjesec, kad se svatko povuče malo u se i pravi za svoj „Ja” takodjer godišnju bilansu, onda će sud ispasti drukčiji. 1. XII. bijaše državni praznik i zato je predsjednik i odredio, da se iznimno na prvi petak drži redovni sastanak posvećen ozbiljnom radu. I zato taj sastanak nije mogao biti svršen ljepše negoli prikazivanjem filma „Velebit”. Gledajući slike narodnom pjesmom opjevanog gorja, tog simbola narodne snage i gordosti, braća su mislila i na dan 1. XII. 1918. kad se ostvariše čežnje i sanje najvrednijih sinova našeg naroda. Zato je 8. XII. sastanak bio namijenjen samo zabavi i društvenosti i potpuno udovoljio svojoj zadaći. 15. XII. bio je sastanak namijenjen poglavito rješavanju klubskih problema

i pregledu rada bratskih klubova. 22. XII. bijaše opet priredjena braći interesantna pouka: film „Škole narodnog zdravlja” u Zagrebu prikazujući otoke Pag, Rab, Krk. Vidjesmo opet dio lijepa naše domovine. A 29. XII. bijaše drugi — od postanka kluba — ladies-night pod firmom proslave Stare Godine. U tu smo svrhu morali skratiti g. 1933. za dva dana, no tko žali za njom i cijelom? Kao da je nestalo depresije i krize, provalila je eruptivnom snagom prirodjena vredrina i veselost sve braće, a predavači, pjevači, referenti i aranžeri „luke sreće” braća Dr. E. Krajański, Dr. A. Krajański, prof. Deduš, Dr. Leitner, Ing. Friedländer i dr. istaknuše se dosetljivošću, i duhovitošću koja su svojstva na razvijenom smislu svih prisutnih za humor i komiku kao na plodnom tlu rodila odličan plod: izvanredno veselo raspoloženje i dobru volju sve do kraja zabave.

R. C. VUKOVAR

Sastanci (Meetings):
Ponedjeljak (Monday) 19.30
Grand Hotel

69 sastanak je zabeležio frekvenciju 100%. Претседник Јован Рофулић био је побуђен да се захвали браћи на ревности. После исцрпне поште брат Грин је одржао предавање „о социјалном осигурању радника”, саслушано са пажњом а брат Фунтан је потом, одржао свој час есперанта.

Нови чланови:

Д-р ТИРК ДРАГУТИН, градски тајник. Класификација: јавна служба-самоуправа. Рођен 1895 у Будимпешти, гимназију апсолвирао 1913, правне науке свршио на Свеучилишту у Будимпешти 1918. После пребрата ступио у државну службу код Финансијске дирекције у Вукобару, код које је службовао у својству перовође и помоћног тајника, те као такав водио трошарински отсек поменуто дирекције. Године 1923 прешао у самоуправну службу код Градског начелства у Вукобару, у којој се и сада налази у својству градског тајника. Ради у Управном одељку града, нарочито као обртни референт.

R. C. ZAGREB

Sastanci (Meetings):
Ponedjeljak (Monday) 20.00
Hotel Esplanade

Sjednica od 4. decembra. Otvarajući sastanak pretsjednik izražuje svoju radost da se je stanje našeg past-pretsjednika dra. Jozе Poduje tako popravilo, da ga danas vidi medju nama i pozdravlja ga najsrdačnije u ime sve braće. Želi ugodan boravak prisutnim gostima, te objavljuje da će guverner 77. distrikta brat dr. Milan Stojadinović posjetiti zvanično idućeg ponedjeljka naš klub. Slijedi referat brata Ede Markovića o inauguraciji Rotary Kluba Dubrovnik, koju je on izvršio dne 2. decembra g. po molbi guvernera dra. Milana Stojadinovića. Isporučuje pozdrave nove braće u Dubrovniku, kao i hvalu za dar, koji im je on predao u ime našega kluba. Brat Tomljenović referira o predavanju „Carine” koje je rotar dr. Böhler, član Rotary kluba Wien, održao u Lozani prigodom druge regionalne konferencije. Ovime je referatom završen izvještaj o predavanjima, koja su bila održana na lozanskoj konferenciji. Na zadnjem sastanku održao je brat dr. Belin referat o mjerama za rješavanje privrednih problema odnosno ekonomskoj obnovi zemlje, ali diskusija nije mogla biti održana radi podmaklog vremena. Pretsjednik otvara diskusiju, Prije iste brat dr. Belin dopunjuje još svoj referat sa uredbama, koje su u međuvremenu izašle i to o zaštiti novčanih zavoda, smanjivanju troškova režije novčanih zavoda, maksimiranje kamata i upućuje braću detaljno u sadržaj istih. Slijede na ovaj referat interesantna razlaganja braće Ede Markovića, dra. Poduje i Marka Bauera, koja su pozorno saslušana od braće. Prisutni gosti i brat dr. Poduje zahvaljuju na pozdravnim riječima pretsjednika, a zatim je sjednica zaključena.

Sjednica od 11. decembra. Članovi Rotary kluba Zagreb okupili su se danas oko svečano ukrašenog stola da pozdrave svoga guvernera brata dra. Milana Stojadinovića, koji je došao da učini zvaničnu posjetu klubu. Pretsjednik ing. Radovan Alaupović pozdravlja iza večere lijepim riječima brata guvernera. Između ostalog, pretsedavajući je rekao:

Poznavajući Vas brate guverneru još kao člana našeg nam svima tako dragog i milog beogradskog Rotary Cluba, naš klub sa ushitom bio je među prvima u našoj zemlji, koji je Vašu kandidaturu za guvernera u ovoj rotarskoj godini primio. Primio je ovu kandidaturu sa najvećim zadovoljstvom u punom uvjerenju, da ćete Vi brate guverneru dostojno prosljediti pravac našeg jugoslavenskog rotarskog nastojanja, koji je naš prvi guverner Edo Marković na zadovoljstvo sviju nas jugoslavenskih Rotara za vrijeme svoga djelovanja utvrdio!

S pravom mogu danas s ovog mjesta, kao pretsjednik zagrebačkog kluba, proglasiti, da je Vaš jednodušni izbor za guvernera našeg distrikta na I. distriktnoj konferenciji u Beogradu bio srećan i plodonosan za dalji napredak širenja rotarskih ideala u našoj sredini. Ali ne samo u našem užem kolu već i u cijeloj rotarskoj svjetskoj zajednici, jer ste Vi dragi brate guverneru, kako smo mogli nas petero zagrebačkih Rotara u Lozani da vidimo i čujemo, Vašim zaista uzornim rotarskim radom potvrdili ono lijepo i ispravno mišljenje Rotara cijelog svijeta, da jugoslavensko Rotarstvo korača predano služeći našim idealima k uzvišenom cilju, kako bi iz ovog kuta svijeta učinilo bolje boravište ljudsko u čast našu i u slavu moćne naše organizacije ROTARY INTERNATIONAL. Iza pozdrava, guverner dr. Stojadinović zahvalio se srdačno braći rotarima iz Zagreba, istakavši sa pohva-

lom model organizaciju njihovog kluba. Za uspomenu na ovaj posjet, brat guverner je dobio na dar knjigu djela našeg velikog kipara i rotara Ivana Meštrovića. Ovom prilikom daruje kao pretsjednik kluba samom klubu simbol našeg grada Zagreba, zastavu koja će od sada resiti stol kao dokaz naše neizmjerne ljubavi prema našem gradu. Pozdravlja goste — rotare, a zatim gosta prof. dra. Bujasa, profesora psihologije na zagrebačkom sveučilištu, koji se je odazvao njegovoj molbi da održi danas predavanje o temi „Psihologija u službi privrede”. Slijedi iscrpni referat tajnika Tomljenovića, a zatim brat dr. Hanaman i brat dr. Miljenko Marković referiraju o posjetu, koji su učinili Rotary klubu Beograd. Iz rotarskog svijeta referira brat dr. Slaviša Šenoa i to o radu i događajima u austrijskim klubovima. Naročito se dojmilo članova odluka Rotary kluba Graz, da je preuzeo na sebe brigu oko uzdržavanja vojničkog groblja u Lebringu, na kojemu je pokopano i oko 2000 naših sunarodnjaka t.j. pripadnika bivše II. bosanske pukovnije. Pretsjednik odbora za služenje u javnosti brat Stjepan Musulin referira iscrpno o akciji Rotary kluba Zagreb za I. državnu klasičnu gimnaziju u Zagrebu, u kojem referatu iznosi interes kluba za tu instituciju kao i izdašnu pomoć koja joj je ukazana od pojedinih članova kluba.

Brat dr. Jozo Poduje posjetio je sa nekoliko svojih prijatelja nekoja naselja oko Virovitice naših zemljoradnika iz Bosne, Like i t.d. koji su posjet učinili povodom vijesti o teškom stanju, u kojemu se kolonisti nalaze. Na koncu svog iscrpnog referata molli braću da ga potpomognu u akciji, koja će se povesti da bi se ublažila bijeda ovoga elementa. Guverner dr. Milan Stojadinović u podužem govoru osvrće se na djelovanje našega kluba i odaje mu

priznanje za njegov dosadnji rotarski rad. Gost gospodin dr. Ramiro Bujas zahvaljuje pretsjedniku na pozivu i raduje se da ima prilike da se upozna sa jednim za njega potpuno novim svijetom. Prelazi na samu temu te ponajprvo objašnjava kako psihologija može da dodje u službu privrede. Referira o razvoju znanosti i na koncu razlaže primjenu psihologije u pedagogiji, medicini i privredi. Predavač nagradjen je za ovo poučno predavanje burnim aplauzom. Gosti braća Bogdanović i dr. Božić zahvaljuju na prijemu i čestitaju klubu na priznanju, koje je dobio od guvernera a zatim pretsjednik isporučuje pozdrave tajnika Stevana Koen-a u ime beogradskog kluba, što se sa osobitim odobravanjem prima do znanja. Zatim zaključuje pretsjednik zvanični dio sjednice i braća ostaju i nadalje na okupu u prijateljskom razgovoru.

Sjednica od 18. decembra. Brat dr. Tonko Šoljan, član Rotary kluba Split došao je danas u naš klub, da održi referat o privrednom značenju biološko-oseanografskog instituta u Splitu. Predavač izmedju ostalog je rekao:

Institut podižu obje naše akademije: Jugoslavenska u Zagrebu i Srpska u Beogradu, i svrha mu je istraživanje mora. No nije mu svrha da istražuje more samo nauci za volju, niti se ograničuje na to da uz spomenuti naučni rad održavanjem kurzeva odgaja naučne radnike, istraživače mora niti da krasnim akvarijima dočara našoj i stranoj publici ljepote našeg podmorskog života, već se u njegovom programu nalaze i zadaci od velikog praktičnog značenja po narodnu privredu i ekonomiju naše pomorske države. Davno je već prošlo doba kad je nauka živila samo radi sebe same i bila samo potrošač velikih materijalnih sretstava. Od nje se danas na svim njenim poljima traži da svojim radom i sama *direktno* pridonese stvaranju materijalnih dobara potrebnih za

čovečji život, da ne bude samo nauka rad nauke, kao l'art pour art, nego da jedan dio svog rada direktno upravi praktično privrednim i nacionalno ekonomskim ciljevima. To ne znači da je nauka na svom čisto teorijskom terenu praktično beskorisna. Naprotiv, besčisto teorijskog rada ne bi se rad primjenjene nauke dao ni zamisliti, prvi sadrži sve preduvjete za drugi. Što više, primjenjena nauka stvarno je samo nastavak svog teorijskog prethodnika, zadržavajući i dalje u punoj meri naučni karakter i naučne metode. Bitno u čemu se dakle to dvoje razlikuje jest slijedeće: da prva ima punu slobodu u izboru problema unutar svog naučnog područja i rad joj ima da rodi naučnim rezultatima. Za razliku od ove, svi problemi primjenjene nauke — kao posrednice izmedju gole nauke i gole prakse, kojoj su poznate s jedne strane potrebe prakse, a s druge strane latentne mogućnosti teorije — konvergiraju na to, a tako su i postavljeni, kako će njihovo riješenje donijeti direktne materijalne koristi.

Predavač izmedju ostalog je rekao: Pretsjednik najsrdačnije pozdravlja predavača i zahvaljuje mu da će uljepšati naš današnji sastanak sa ovako jednim interesantnim referatom. Brat tajnik referira o pošti te saopćuje važnije stvari iz biltena br. 6 evropskog sekretarijata kao i o događajima u klubovima Beograd, Vukovar i Dubrovnik na temelju prispjelih nedeljnih izvještaja. Pretsjednik na molbu brata Josipa Kavčiča, potpretsjednika ljubljanskog kluba, koji je bio danas na prolazu za Beograd ovdje, ali radi polaska vlaka nije mogao doći na sastanak, predaje u ime Rotary kluba Ljubljana jednu sliku bratu Edi Markoviću. Predaju popraćuje sa nekoliko srdačnih riječi i čestita mu ujedno i sa svoje strane na priznanju koje je on primio za svoj rad od strane ljubljanskog kluba. Brat Edo Marković, vidljivo dirnut, moli pretsjednika da isporuču pretsjed-

niku Rotary kluba Ljubljana, bratu dru Ivanu Slokaru iskrenu zahvalu za ovaj lijepi dar. Kaže zatim da je rotary klub Ljubljana za njegova guvernerskog roka po svojim kvalitetima u svakom pogledu pretstavljao jedan od najboljih klubova u našoj zemlji, pa da mu je toliko više drago što mu je baš on tako vidnim načinom izrazio svoju ljubav. Ljubljanski je klub uvijek bio primjer mirnog i radinog kluba pravi „Service Club” s jasnim ciljevima i djelokrugom i za to taj klub za cijelo očekuju ne samo veliki zadaci na njegovom radnom području, nego i u jugoslavenskom rotarstvu uopće. I ako se već ovdje najljepše, pred čitavim svojim klubom, zahvaljuje koliko bratu rotaru Božidaru Jakšu, toliko i svim ostalim ljubljanskim rotarima na velikoj pažnji koju smatra i pažnjom zagrebačkom kumovskom klubu, pridržaje sebi pravo da i izravnim putem izrazi svoju blagodarnost ljubljanskom klubu koji je vazda iskreno volio i poštivao. Gost dr. Tonko Šoljan isporučuje pozdrave svoga kluba, a zatim zahvaljuje na pažnji koja mu se poklanja, dopuštajući mu da održi kratki referat o privrednom značenju biološko-oceanografskog instituta u Splitu, u kojem on službuje. Referat je izazvao veliki interes kod braće i predavač je nagrađen burnim aplausom. U diskusiji učestvuju nekoja braća. Pretsjednik želi svoj braći sretne božićne praznike i Novu Godinu te zaključuje sjednicu.

Novi članovi:

NIKO GAMULIN, rodio se 9 novembra 1881 u Ielsi na otoku Hvaru od stare porodice pomoraca. Nižu gimnaziju svršio je u Splitu, Trgovačku akademiju u Zagrebu, a maturirao je 1901 god. Stupio je odmah u službu Assicurazioni Generali u Trstu. Poslije šestmesečnog službovanja u Zagrebu, premješten je u Trst. Od 1906 god. vodio je podružnicu istoga društva u Sofiji, a godine 1921 preuzeo je upravu osiguravajućeg društva „Sava” u Zagrebu.

P R E G L E D R O T A R S K E Š T A M P E

Rotary bulletin za Egipt, Siriju i Palestinu, koji izlazi u Kairu na engleskom jeziku, donosi u svom decembarskom broju zajedničku sliku učesnika lozanskog sastanka Evropskog savetodavnog komiteta. Na slici je između generalnog sekretara Perry-a i evropskog sekretara Pott-ra predstavnik Jugoslavije guverner 77 distrikta brat Dr. Milan Stojadinović. — U istom broju naglašen je referat našeg guvernera po „Pitanju nezaposlenosti u odnosu prema kapitalizmu i Komunizmu”. — Isti broj u pregledu štampe donosi ovu noticu: „Jugoslavenski Rotar” je objavio u jednom od prošlih brojeva izveštaj g. Arnon Rožanskog, jugoslavenskog generalnog konzula u Palestini dat u R. C. Beograd o ekonomskom razvitku Palestine.

The Rotarian, službeni organ R. I. koji izlazi u Čikagu donosi u decembarskoj svesci a u rubrici „Rotarstvo širom sveta” jednu belešku iz Jugoslavije, koja glasi: *Otvaranje škole: Zagreb* — kad su prostorije jedne škole bile zatvorene, a 600 učenika bili preseljeni u jednu pretrpanu školsku zgradu, odmah su se za ovo jako zainteresovali zagrebački rotari, na čiju je intervenciju kao neposredan rezultat došlo ponovno otvaranje zatvorenih školskih prostorija.

Der Rotarier für Deutschland und Oestereich, koji izlazi u Minhenu kao službeni organ 73 distrikta R. I., donosi u decembrskoj svesci izveštaj o Rotarstvu u Jugoslaviji a iz pera W. R. člana R. C. Graz. Izveštaj glasi:

Jugoslavija. Kao što je svima rotarima poznato, pre kratkog vremena osnovan je prvi bugarski Rotary klub u Sofiji. Ovaj događaj izazvao je dubok utisak kao što se pri tesnoj bliskosti bugarskog i jugoslavenskog naroda nije ni moglo drukče ni očekivati. 34 jugoslavenska rotara sa guvernerom Stojadinovićem i

FRANCUSKA U ŽALOŠTI

Guvernerovo saučešće. — Strahovita željeznička katastrofa desila se decembra meseca u Francuskoj, u oči božićnih praznika. Na jednoj istoj pruzi, u istom pravcu išla su dva voza: napred jedan putnički, za njim, na kratkom ostojanju, brzi voz. Prvi je išao brzo, ali drugi mnogo brže — 110 km. na sat. U strašnoj magli, u noći, po ledenom vremenu, kada se nisu mogli raspoznati signali, ni uredno funkcionisati sprave bezbednosti, jedan voz je naleteo na drugi, a oba su bila prepuna ljudi, žena, dece. Sudar je bio užasan, vagoni zdrobljeni, 200 mrtvih i oko 400 ranjenih. Ova velika nesreća pobudila je jugoslovenske Rotary klubove, da ukažu, za vreme svojih sednica, poslednju poštu nevinim žrtvama. Upućen je veći broj telegrama i pisama francuskim Rotary Clubovima, Guverner našeg distrikta izjavio je saučešće guverneru francuskog distrikta. Na ovu izjavu naš brat guverner Dr. Milan Stojadinović dobio je sledeći odgovor:

„Mon cher Gouverneur et ami, Je suis profondément touché de votre lettre; ses termes, si émouvants, me prouvent la part que prennent nos camarades du Rotary Yougoslave à l'immense douleur qui étreint la France en ce moment où, une fois de plus, elle doit déplorer une épouvantable catastrophe.

„Trouvez ici, mon Cher Gouverneur et Ami, pour vous et tous les Rotariens de Yougoslavie, l'expression de ma reconnaissance et de mes sentiments les plus affectueux et les meilleurs.

Gaston Gérard,

Gouverneur du 49. district R. I.”

past guvernerom Markvićem bili su prisutni. R. C. Varaždin priredio je jedno bugarsko veče i tom je prilikom rotar Filić izgovorio ove značajne reči:

„Podižu se i propadaju carevine, zidaju se i ruše zamkovi i gradovi ali stalno stoje i paraju nebo vrhovi balkanskih planina, pa isto tako stoji bugarski seljak, sličan svojoj braći Srbima, Hrvatima i Slovencima. Ta žilava izdržljivost slovenskih seljaka je naša snaga, koja u našim srcima nosi veru na bolju i srećniju zajedničku budućnost.”

Uverenje u svoju prvobitnu snagu izvešće jugoslovenske seljake iz teške krize u kojoj se danas nalaze.

Od nekog vremena provlači se kroz sve izveštaje jugoslovenskih klubova bolna misao, šta će biti sa ogromnom količinom pšenice, koja je ostala posle žetve.

Sigurno je, da je agrarni problem najteže pitanje, koje u poslednje vreme zanima jugoslovenske klubove.

Život je u jugoslovenskim klubovima u neprestanom porastu. Novi klubovi su u *Somboru*, poznatom žitnom centru u Bačkoj, i u *Banjoj Luci* u stvaranju, gde se 11 budućih rotara redovno sastaju. Isto tako i R. C. Celje nije ovaj broj 11 prešao, te stoga oficijelno otvaranje kluba nije još izvršeno.

Vrlo su omiljeni medjurotarski sastanci. Tako je R. C. *Subotica* pozvao rotare iz Novog Sada na jezero Palić, a opet R. C. *Novi Sad* iskoristio je Sajam i skupštinu saveza gradova da u svome gradu priredi sastanak rotara iz cele Jugoslavije. Sa puno budućnosti mora se označiti rotarski život na jugoslovenskom Primorju. Mi ovde danas već nalazimo četiri kluba: Sušak, Split, Šibenik i Dubrovnik koji stoje medjusobom u najživljem saobraćaju. Posle sastanaka ovih rotara u Splitu bio je zajednički izlet u Drniš a za iduće proleće predviđen je sastanak na ostrvu Rabu. Jasno je, da ovim klubovima pada u zadatak jači posticaj prometa stranaca.

PRETSEDNICI I SEKRETARI R. C. 77 DISTRIKTA R. I.
(ZA GODINU 1933/34)

KLUB:	PRETSEDNIK:	SEKRETAR:
Beograd	Adolf Minh industrijalac Vojvode Protića, 11	Stevan G. Koen trgovac Kralja Petra, 50
Dubrovnik	Jovo Bravačić direktor Srpske banke Korčulanska, 4	Milivoj Sokolović carinski posrednik Put Franje Supila, 35
Ljubljana	Dr. Ivan Slokar gen. ravn. Zadr. gospod. banke Miklošičeva cesta 10/II	Zdenko Knez Gospodsvetska cesta, 1
Maribor	Dr. Miroslav Ploj Badlova ulica, 3	Prof. Fran Škrlj Trgovska akademija
Novi Sad	Živorad Bogdanović direktor banke Pašićeva, 24	Gaja Gračanin Kralja Aleksandra, 21
Osijek	Dr. Julije Kaiser Gajev trg 3	Rudolf Knežević Trg Kralja Petra, 1
Pančevo	Vasa Isailović biv. gradonačelnik Kasapinovićeve, 21	Ing. Radivoj Predić arhitekt Trg Kralja Aleksandra, 2 a
Sarajevo	Dr. Aca Babić prim. hir., od. Držav. bolnice Preradovićeve, 1	Jakša Kušan vlasnik knjižare Kralja Petra ul.
Šibenik	Miloš Šupuk industrijalac Ul. Ante Šupuka	Jerko B. Vičić zamj. ravn. Gradske štedionice Varoš kuća Ilijaš
Skoplje	Dr. Brana Vojnović upravnik Narodnog pozorišta Prištinska, 3	Dr. Vid Gjurdjević sekretar Trg. Ind. Komore Vučitrnska, 2
Split	Dane Matčič Klarina ul. 9	Prof. Roko Matulić Vašingtonova ul., 8
Subotica	Kosta Kapamadžija upravnik fil. Narod. Banke Pašićeva, 15	Dezider Roth Generala Milojevića, 5
Sušak	Dr. Viktor Ružić advokat Strossmayerova, 20	Zvonimir Richtmann uprav. fil. Jugosl. Udruž. banke Tomislavova, 1
Varaždin	Dr. Ernest Krajanski advokat Patačićeva, 4	Prof. Vladimir Deduš Zagrebačka cesta, 22
Vukovar	Ing. Jovan Rogulić ekonom Strossmayerova, 21	Alfred Popp Kralja Petra ul. 19
Zagreb	Ing. Radovan Alaupović direktor „Acetik-a” d.d. Boškovićeve, 33	direktor „Juganil” k. d. Dragan Tomljenović Svačićev trg, 6

Главни и одговорни уредник: др. Милан Стојалиновић, 10. Карађорђева, Београд
Графички уметнички завод „П л а н е т а” (Срет. Ил. Обрадовића, Ускочка 8).

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK (YOUGOSLAVIA)

TELEGR.: JADROPLOV

Redovita brza parobrodaska služba iz Sušaka, Trsta i Venecije za Dalmaciju / Turistička putovanja za Dalmaciju i Grčku, uz umjerenе cijene / Redovite pruge za prevoz putnika i robe za Dalmaciju, Albaniju i Grčku

*

Fast steamship service from Sušak, Trieste and Venice to Dalmatia / Pleasure trips to Dalmatia and Greece, at moderate rates / Regular passenger and freight service to Dalmatia, Albania and Greece / Time-tables and literature on application

Brodarsko akcion. društvo „OCEANIA“ SEDIŠTE BEOGRAD RAVNATELJSTVO U SUŠAKU

Podržaje sledeće redovite trgovačke pruge:

1. Jadran—Marseille—Španija—Maroko—Severna Afrika—Kanarska Ostrva i povratak
2. Jadran—Malta—Španija—Maroko i povratak
3. Jadran—Severna Afrika—Tunis i povratak

primajući takodjer i putnike na turistička putovanja

Za sve informacije obratiti se na poslovno ravnateljstvo društva u Sušak
Brzjavna adresa „Oceania“ — telefon broj 131 i 323

Reederei Aktiengesellschaft „OCEANIA“ SITZUNG: BEOGRAD VERWALTUNG: SUŠAK

unterhält folgende regelmässige Frachtdienste:

1. Adria—Marseille—Spanien—Nordafrika—Kanar. Inseln und zurück
2. Adria—Malta—Spanien—Marokko und zurück
3. Adria—Nordafrika—Tunis und zurück

Man übernimmt auch Fahrgäste für Touristenreisen

Für sämtliche Auskünfte wird gebeten sich an die Verwaltung in Sušak zu wenden

Telegramme: Oceania - Telefon: No 131 und 323

Dubrovačka
Parobrodaska Plovidba A. D.
Dubrovnik

podržava putnički saobraćaj na prugama

TRST—VENECIJA—SPLIT—
DUBROVNIK—KOTOR

i natrag

SPLIT—DUBROVNIK—KOTOR

i natrag

Na gornjim prugama saobraćaju luksuzni brzi brodovi

„Kralj Aleksandar I.“ i „Kumanovo“

*

*Pobliže informacije kod Direkcije u Dubrovniku i kod svih
putničkih ureda u našoj državi i u inostranstvu*